

Gradimo, obnavljamo

Verjetno ste opazili, da so letos v Kanalu, Desklah, na Ligu in še kje drugje v občini, gradbinci krepko poprijeli za delo. Jesen je zato polna otvoritev obnovenih in narejenih cest in stavb.

Do sedaj je občina Kanal ob Soči obnovila del vodovoda v Ligu in postavila klorinatorje v Ajbi, Kambreškem in v Gorenje Polju, da je pitna voda površinsko in mikrobiološko ustrezna. Poleg tega je rekonstruirala del vodovoda od Trga svobode pred občino do odcepa za Gorenje Polje, položila kanalizacijo med Čargovo in Gregorčičevo ulico in obnovila vodovod po Partizanski ulici v Desklah. V Pilesjah so obnovili del kanalizacije ter razširili in preplastili cesto. Za vse to je občina odštela več kot štirideset milijonov tolarjev. V Kanalu so od pošte do osnovne šole položili nove vodovodne cevi, ki ustrezajo zahtevam požarne varnosti.

Učenci podružnične šole v Levpi so novo šolsko leto začeli v obnovljeni šoli. Občina je dala obnoviti tudi streho vrtca v Desklah in okna v vrtcu v Kanalu.

Precej denarja so namenili vzdrževanju krajevnih in lokalnih cest. Uredili so odvodnjevanje Partizanske ceste v Desklah, z betonom so zalili pot v Avčah, podporni zid in javno pot v Kostanjevici ter popravili most v Ajbi. O novih investicijah pa v naslednji številki.

Skoki z višin

Po tradicionalnih skokih z mosta sredi avgusta, ki jih pripravlja turistično društvo iz Kanala, smo julija videli tudi atraktivne skoke z višin.

Svetovni pokal v skokih z višin je v sodelovanju z organizacijo Fedemar pripravi-

la občina Kanal ob Soči ob pomoči glavnega pokrovitelja HIT d.d. Nova Gorica in Salonita Anhovo d.d. ter številnih drugih pokroviteljev. Kristalno čisto ozračje tekmovalnega dne je bilo kot nalašč za ljubitelje fotografije. Nastalo je veliko posnetkov skokov tekmovalcev, mi pa na prvi strani objavljamo odlično fotografijo Viliijema de Bree. Več o svetovnem pokalu na 4. strani.

06 Festival narodov

08 Mušje dirke

09 Gledališče na Kontradi

10 Missa brevis

12 Pogovor z babicami

15 Pesek za želve

16 60 let po osvoboditvi

18 Nova dušna pastirja

Kogojevi dnevi 2005

Septembra so se v Kanalu pričeli šestindvajseti Kogojevi dnevi. Mednarodni festival sodobne glasbe je

na Kontradi slavnostno otvoril kulturni minister dr. Vasko Simoniti, ki je dobro orisal bogato kulturno okolje v Kanalu.

Tehtne besede so ob tem pomembnem dogodku, ki ga pripravlja kanalsko Prosvetno društvo Soča, izrekli tudi častni občan kanalske občine akademik Ciril Zlobec in kanalski župan Miran Ipavec, ki je prisrčno pozdravil tudi člane Kulturno umetniškega društva Marij Kogoj iz Gradeža pri Turjaku. Kanal in Gradež namreč povezuje ravno skladatelj Marij Kogoj, ki je v Gradežu s presledki bival skoraj štirideset let.

Tisti večer so odprli tudi slikarsko razstavo Bogoslava Kalaša, ki se v svojih delih vrača k tradicionalnim motivom, a s sodobno tehnologijo. Več o Kogojevih dnevih na strani 11.

Minister za kulturo dr. Simoniti se je med svojim govorom večkrat obrnil h kipu skladatelja in glasbenega pedagoga Marijana Gabrijelčiča. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

Vozniki, spet smo na cesti!

>> Tina Gerbec

Drugi ponedeljek v septembru je Policijska postaja Nova Gorica v sodelovanju z občino Kanal ob Soči, OŠ Kanal in Deskle ter društvi upokojencev Kanal in Deskle že drugo leto organizirala preventivno varnostno akcijo »Vozniki, spet smo na cesti«.

Namen preventivne akcije je bil opozarjanje voznikov na večjo prisotnost otrok na cesti, zaradi začetka pouka in na dosledno upoštevanje omejitev hitrosti. Akcija je najprej stekla v Desklah, nato pa še v Kanalu. Policisti so med akcijo opravili rutinsko kontrolo prometa, otroci pa so ob spremstvu članov društva upokojencev zaslužnim voznikom po-

Otroci so voznikom delili jabolka in pobarvanko. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

nudili jabolko in slikico s tematiko o varnosti v cestnem prometu. Le malo jih je bilo, ki so namesto jabolka prejeli opozorilo policista.

Lekarna v Kanalu

>> Miran Pregelj

Lekarna v Kanalu je delovala že pred drugo svetovno vojno, med njo pa odigrala pomembno vlogo. Septembra leta 1947 se je lastnik lekarnе magister Tretti preselil v Italijo, tako da je ostala lekarna za slab mesec brez lekarniške opreme in zdravil.

Kmalu pa so pripeljali opremo in zdravila iz skladišča v Ajdovščini. Magister Vladimir Kurent je pričel službovati v lekarni v Kanalu leta 1948. V Kanalu je bil devet let, nato je odšel v lekarno v Piranu. Maja leta 1960 sta

Leta 1962 so se lekarnе na Goriškem združile v lekarniško delavno organizacijo Centralna lekarna Nova Gorica. To je pomenilo drugačno organiziranost, predvsem pa je centralna lekarna prevzela obveznost stalne pripravljenosti, ki so jo izvajali farmacevti iz vseh lekarniških enot Centralne lekarnе Nova Gorica.

Poleti 1963 se je lekarna v Kanalu preselila na drugo lokacijo, kjer je že bil zdravstveni dom. Kmalu po selitvi pa je zaradi slabih obnovitvenih del v stavbi, lekarna morala svojo aktivnost izvajati v začasnih prostorih.

Ljudmila Nardin je v Lekarni Kanal ostala do leta 1980, ko je šla v lekarno Šempeter in

Ob otvoritvi obnovljene lekarnе v Kanalu so Goriške lekarnе darovale štiristotisoč tolarjev osnovni šoli v Kanalu, ki so jih z navdušenjem sprejeli. Denar bodo namenili otrokom iz socialno šibkejših družin, da se bodo lahko udeležili šole v naravi, zagotovili prehrano ali denar namenili za plačilo razširjenih programov šole oziroma vrtca. Ravnateljica osnovne šole Ljudmila Zimic se v imenu vseh strokovnih delavcev šole, imenu otrok in staršev, ki bodo prejeli ta denar, Goriškim lekarnam iskreno zahvaljujejo. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

v lekarni v Kanalu nastopili službo farmacevtka Ljudmila Nardin in lekarniška delavka Antonija Melink. Lekarna je delovala kot samostojna organizacija, v kateri je pisarniške posle honorarno vodila plačana uslužbenka. Vse lekarnе so imele še dodatno delovno obveznost – službo stalne pripravljenosti, kar je pomenilo, da so morali biti farmacevti dosegljivi tudi, ko je bila lekarna zaprta.

ostala tam do svoje upokojitve. Po njenem odhodu je prevzela vodenje lekarnе farmacevtka Silva Tubakovič.

Ker lekarna v Kanalu pokriva majhen krog ljudi se je med farmacevtom in strankami razvilo posebno zaupanje saj je komunikacija v majhnem kraju lahko pristnejša in bolj osebna.

JAVNI NATEČAJ za izbiro najboljših turističnih spominkov v občini Kanal ob Soči

Občina Kanal ob Soči razpisuje javni natečaj za izbor najboljših turističnih spominkov v občini v letu 2005.

Na natečaju lahko sodelujejo samo spominki, ki prepoznavno in izvirno predstavljajo območje občine Kanal ob Soči, jih je možno izdelati v poljubni količini za prodajo ter so prvič javno predstavljeni in še niso bili v prodaji doma ali v tujini.

Komisija bo pri ocenjevanju upoštevala naslednje kriterije:

- umetniško-etnološka vrednost
- turistično promocijska vrednost kraja (predstavitev geografskega področja, občine, krajev, vasi)
- aplikativnost (uporabnost, dekorativnost)
- tehnološki proces (ročno, strojno)
- komercialna vrednost.

Spominki, ki bodo v skupni oceni glede na vsa ocenjevalna merila dosegli največ točk, bodo prejeli denarne nagrade:

PRVA NAGRADA	50.000 tolarjev
DRUGA NAGRADA	30.000 tolarjev
TRETJA NAGRADA	10.000 tolarjev

Na natečaj se lahko prijavijo pravne in fizične osebe s sedežem oziroma bivališčem v občini Kanal ob Soči. Posebnih pogojev za sodelovanje ni. Spominke bo ocenjevala tričlanska komisija, ki jo imenuje župan.

Spominke za natečaj bomo sprejeli v prostorih občine Kanal ob Soči, Trg svobode 23, 5213 Kanal do 15. novembra 2005.

Vsakemu vzorcu mora biti priložena zaprta kuverta z napisom NATEČAJ – TURISTIČNI SPOMINEK, z naslednjimi podatki:

- ime, priimek, naslov in telefonska številka avtorja
- ime izdelka – spominka
- kratka pisna predstavitev spominka
- dve fotografiji spominka
- izjava, da je spominek prvič predstavljen
- izjava, da spominek še ni v prodaji doma ali v tujini
- izjava, da je izdelovalec oziroma avtor spominka.

Prispeli spominki ostanejo v arhivu občine Kanal ob Soči.

Občina Kanal ob Soči bo najbolje ocenjene spominke razglasila v javnih občilih občine Kanal ob Soči in na njeni spletni strani.

Občina Kanal ob Soči si pridržuje pravico, da nagrade ne izplača, če izdelki ne izpolnjujejo pogojev iz razpisa ali v primeru drugih kršitev.

Podrobnejše informacije v zvezi z natečajem lahko dobite na sedežu občine Kanal ob Soči ali na telefonski številki 05/398-12-00.

Župan
Miran Ipavec

Županove vrstice

>> Miran Ipavec

Poletni čas, ki nas je letos presenetil z muhastim in hladnim vremenom, je bil v naši občini v znamenju številnih prireditev. Pa tudi delovni stroji niso mirovali.

Pot do Bodreža je bila kar nekaj časa razkopana zaradi urejevanja kanalizacije in požarne vode na Gradnikovi ulici. Največ asfalta je tokrat dobila krajevna skupnost Lig, saj je cesta v Zapotok, tudi s pomočjo anhovskega Salonita, v celoti asfaltirana.

Vsekakor je bila medijsko zelo odmevna prireditev Svetovni pokal v Skokih z višin,

Ko pa se združita človek in osel, nastanejo mušje dirke. Skoraj tri tisoč gledalcev in lepa nedeljska prireditev v Levpi, ki so skazili edino negativni odmevi v nekaterih tiskanih medijih, češ da gre za mučenje živali. Vsekakor je potrebno še več pozornosti nameniti počutju osličkov, ni pa potrebno ravno vsake prireditve na podeželju uničiti in nastopajoče zmerjati in žaliti. Vse ima svoje meje. Tudi zeleni naj jih imajo!

Festival narodov se je že kar dobro prijel in mogoče bo časovna razporeditev nastopov naslednje leto nekoliko drugačna. Festival Kontrada je spet navdušil. Veliki finale s Kontrabandom je na noge spravil celotni

lepši, obnovljeni podružnični šoli. Veseli bodo novi stanovalci Gorjupove hiše na Kidričevi v Kanalu, pa tudi vsak, ki se bo udeležil dneva odprtih vrat na čistilni napravi pod Morskem. Prve analize kažejo zelo dobre rezultate delovanja.

Tudi PUP Salonit počasi napreduje. Upam, da bo ta važen dokument še letos zagledal luč sveta.

Zelo močna japonska delegacija in slovenski gradbeniki so s Soškimi elektrarnami iz Nove Gorice podpisali pogodbe za gradnjo črpalne hidroelektrarne Avče, čemur je prisostvoval tudi gospodarski minister Andrej Vizjak. Zdaj se bo torej začelo zares.

Razveselil nas je tudi izbor sodnice Malči Gabrijelčič za predstavnico Eurojusta v Haagu. Nedvomno nas bodo zdaj čitali tudi v Holandiji v internetni verziji. Pa tudi šahovska krona se je vrnila v Soško dolino, točneje v Gorenje Deskle. Čestitamo, Jana Krivec!

Žal pa se srečujemo tudi ob žalostnih dogodkih. Svoj davek je poleti vzela neustavljiva azbestoza in, kot že toliko poletij, tudi cesta. In ko gre za mlade ljudi, je izguba še toliko bolj boleča. Mladi pa se uničujejo tudi z uživanjem droge, ki se bohota že pred našimi očmi. In marsikdo si zatiska oči.

Za obnovo podružnične osnovne šole v Levpi, ki jo obiskuje 13 učencev od 1. do 4. razreda, je občina Kanal ob Soči namenila 3,8 milijona tolarjev, osnovna šola Kanal pa pol milijona tolarjev. S tem denarjem so obnovili streho in fasado šole ter prenovili notranjost šole. Učilnice imajo nove, spuščene stropne, prebarvane stene in vrata. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

saj sta jo prenašali tudi naša in italijanska državna televizija Rai sport satellite, ki je vidna po celi Evropi. Če se bomo dogovorili z organizatorjem svetovnega pokala Fedemarjem, bo naslednje leto v Kanalu ogromno gledalcev, saj so ti skoki zelo atraktivni. Razveseljivo je, da je tudi domača skakalna tekma 14. avgusta zelo lepo uspela. Mogoče bi bilo v prihodnje potrebno razmišljati o združitvi obeh prireditev v eno samo.

avditorij. Gledališke skupine so na svojem festivalu konec avgusta trepetale zaradi vremena, a se je vse dokaj lepo izteklo. Lepo in nasmejano. Kogojevi dnevi in Nočna izmena sta že tradicija z zagotovljenim občinstvom. Le datume bi bilo potrebno bolje uskladiti, da se ne bi vse dogajalo na isti dan.

Pričela se je tudi šola. Še najbolj veseli so bili otroci v Levpi, ki bodo srkali znanje v

Prireditve v občini Kanal ob Soči

sobota, 1. oktober: TD Deskle vabi skupaj s športnim društvom iz Ložic na pohod na Korado.

nedelja, 23. oktober: TRD Globočak organizira četrti pohod na Globočak. Odhod ob 11. uri, ob 12. uri pa spominska slovesnost ob 90-letnici začetka 1. svetovne vojne v naših krajih.

začetek decembra: ŠKTD Levpa bo v začetku decembra pripravilo miklavževanje v cerkvi Marije Snežne v Nadavčah.

Turistično informacijski center

>> Tina Gerbec

Večina prebivalcev kanalske občine se sprašuje, kaj se dogaja z Garlatijevo hišo in kaj je s turistično informacijskim centrom v Kanalu, o katerem je bilo na začetku sezone toliko govora.

Zametek TIC-a sicer deluje v prostorih občine in jasno je, da predvsem v poletnih mesecih, ko gredo skozi Kanal prehodni turisti in ko se prireditve vrstijo druga za drugo, v taki obliki ne more delovati. Žal so se načrti

o njegovem odprtju konec junija zaradi težav s črpanjem evropskih sredstev podrli. Kljub temu pa bo TIC nedvomno zaživel do konca leta 2005.

V TIC-u bosta zaposleni dve osebi. Urnik se bo moral prilagoditi potrebam, kar pomeni, da bo njegov delovni čas različen od delovnega časa občine. V poletnih mesecih pa bo seveda odprt tudi čez vikend. Naloga TIC-a je v prvi vrsti informiranje in usmerjanje obiskovalcev. Poleg tega pa bo nudil podporo društvom ob organizaciji prireditev in drugih

dogodkov, promocija kraja preko oblikovanja promocijskih materialov, sodelovanje pri projektih in v okviru zmožnosti prijava na razpise.

TIC bo za Kanal pomembna pridobitev, vendar od njega ne gre pričakovati čudežev. Obiskovalec se v nekem kraju počuti dobro predvsem takrat, ko naleti na prijazne ljudi, neokrnjeno naravo in ustrezno ponudbo, ki pa je odvisna od podjetniške žilice, denarja in dobre volje posameznikov, ki se s tem poslom ukvarjajo.

18. svetovni pokal v skokih z višin

>> Tina Gerbec

Občina Kanal ob Soči je skupaj z združenjem Fedemar 2. julija 2005 je gostila 18. svetovni pokal v skokih z višin.

Čeprav sta bila za samo prireditev predvidena dva dneva, so se priprave nanjo začele že dober mesec prej. Občini, ki je bila nosilec prireditve, je na pomoč priskočilo kar 250 prostovoljcev iz različnih kanalskih in okoliških društev. Dva dneva pred tekmo pa so lahko domačini in obiskovalci srečali po ulicah Kanala štirinajst skakalcev Fedemarjeve karavane, ki so z navdušenjem pričakovali začetek tekmovanja. Zanimivo je to, da so prišli prav iz vseh petih celin.

Dan pred tekmo so se nad Kanalom zbrali težki deževni oblaki, Soča pa je narasla in porjavela. (Foto: Bruno Bizjak)

Tekmovalni dan je bil kristalno čist in naravnost idealen za vožnjo s konjsko vprego. Na povabilo kanalskega župana Mirana Ipavca in njegove življenjske družice Jožice sta se jima pridružila še župan občine Miren – Kostanjevica Zlatko M. Marušič in župan občine Brda Franc Mužič. (Foto: Bruno Bizjak)

Kanalski most je bil že nekaj dni prej oblečen v pisane Hitove barve, nad njim pa je mogočno stala podoba Neptuna, ki je simboliziral kanalsko občino in je služil zakritju dveh škarjastih ploščadi. Prva večja je bila

učvrščena in pritrjena na most. Dvignili smo jo na višino 23 metrov. Iz te so potem tudi skakali tekmovalci. Druga manjša ploščad, pa je služila kot dvigalo, s katerim smo tekmovalce dvigovali na »odskočno desko«.

Skoki tekmovalcev. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

Skoki tekmovalcev. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

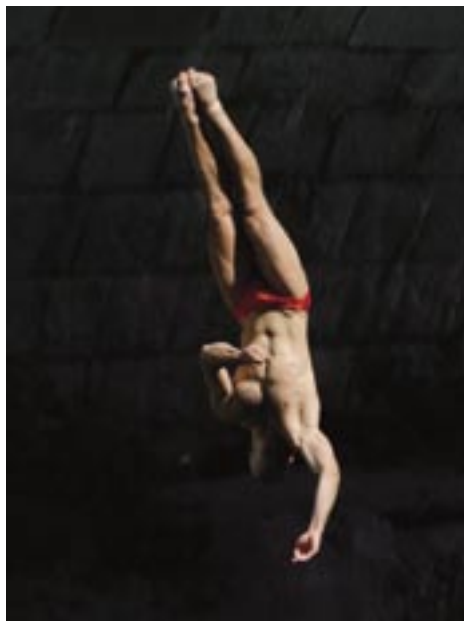

Večer pred odločilnim tekmovanjem pa ni prinesel samo vrstnega reda tekmovalcev, temveč tudi torto slaščičarke Martine Drašček. 'Sladki' kanalski most je bil namenjen mladoporočencema Američanu Danielu Antoniu Ballarinu in njegovi spremljevalki. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

Svojevrstno posebnost so nedvomno predstavljale tudi tribune, ki smo jih postavili čez samo reko. Na teh tribunah je na dan prireditve sedelo tristo navdušencev športne prireditve. Dan za uradni trening je skazilo vreme, zato je bil ta preložen na dan tekmovanja. Kljub slabemu vremenu je bila večerna prireditev z žrebanjem števil in nastopom glasbene skupine Desert, uspešna. Župan je poskrbel za dobro počutje obiskovalcev in tekmovalcev. Pravo presenečenje je predstavljala tudi slastna torta v obliki kanalskega mostu, ki jo

je prejel pravkar poročeni skakalec Američan Daniel Antonio Ballarin in jo razdelil med prijatelje.

Na dan tekmovanja se je pokazala vsa prizadevnost in trud organizatorjev in prostovoljcev. To je bil tudi dan, ko so imeli tekmovalci glavno vlogo. Številna publika se je zbrala, da bi občudovala pogumne skakalce, ki so se iz višine 23 metrov spuščali v hladno Sočo. Po prvi seriji skokov je bil zmagovalec Ukrajinec Andrey Ignatenko, sledil mu je Avstralec Joe Zuber, favorit Kolumbijec Orlando Duque pa je bil komaj tretji. Vrstni red se je obrnil po drugi seriji, kjer je prvo mesto zasedel Orlando Duque, drugo Joe Zuber, tretje pa Andrey Ignatenko. Po zaključenem tekmovanju v Kanalu si je Orlando Duque priboril prvo mesto. Čeprav so bili glede na dosežke prav ti trije tekmovalci največje zvezde prireditve, ne smemo pozabiti na ostalih enajst, ki so se s prav takšnim trudom in pogumom skočili z višine.

Skoki tekmovalcev. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

Strokovna žirija je včasih pokazala tudi najvišje ocene. (Foto: Bruno Bizjak)

Gledalci so navdušeno pozdravili prav vsakega tekmovalca in z glasnim ploskanjem nagradili njihove atraktivne skoke. (Foto: Bruno Bizjak)

Po zaključenem športnem delu in podelitvi nagrad tekmovalcem, organizatorjem in sponzorjem, je sledil še zabavni del prireditve. Cel kraj se je spremenilo v prireditveni prostor. Na Kontradi je obiskovalce zabavala jazz skupina Picture beat, na trgu pred občinsko stavbo je

nastopila skupina 7 šrit. Že med prireditvijo pa je na mostu med eno in drugo serijo skokov nastopila italijanska skupina Brass Folk. Zvečer je prišla na svoj račun prišla še mlajša populacija, ki jo je zabaval DJ Lovro in skupina Šank Rock.

Skupinska slika ob podelitvi nagrad. (Foto: Bruno Bizjak)

Župan Miran Ipavec in zmagovalec Kolumbijec Orlando Duque. (Foto: Bruno Bizjak)

Že drugo leto – festival narodov

>> Tina Gerbec

Med mnogimi prireditvami, ki so bile poleti v Kanalu, smo tudi letos julija pripravili Festival narodov. Ker smo se želeli izogniti kopičenju prireditev ob istem dnevu, predvsem tiste v Festivalu Kontrada, smo Festival narodov izpeljali ob nedeljah.

Že drugo julijsko nedeljo so nas obiskali Čehi iz kraja Uherske Hradišče v bližini meje s Slovaško. Petdesetčlanska posadka je s svojo folkloro, ljudsko glasbo in plesom najprej navdušila krajane iz Kala nad Kanalom. Zvečer pa se je začela prireditev pred občinsko stavbo v Kanalu. V dobrih dveh urah so gostje predstavili različne dogodke iz češke tradicije – od snubitve in poroke do kmečkih opravil. Med prireditvijo so se gledalci posladkali z njihovimi tipičnimi sladicami »tondoni« in poskusili vina, ki so značilna za moravsko pokrajino. Prav tako so si lahko ogledali tudi nekaj pisanih keramičnih izdelkov.

Teden dni kasneje smo ponovno gostovali Italijane. Tokrat je bila to mednarodno

Člani folklorne skupine Santa Gorizia iz Gorice so zaplesali tudi po notah tradicionalnih slovenskih pesmi. (Vse foto: Občina Kanal ob Soči)

Skok, ki je obiskovalcem ponujala vrhunsko vino iz družinske kmetije v Števerjanu.

Tretji večer Festivala narodov je potekal v znamenju madžarske tradicije. Že v dopoldanskih urah je po ulicah Kanala zadišal tradicionalni madžarski bograč. Pripravljal ga je priznan madžarski kuhar ob pomoči pro-

stovoljcev, saj je bilo potrebno pripraviti veliko količino surovin. Kulturni del prireditve se je začel v večernih urah z glasbeno skupino Gajdos iz kraja Eger. Petčlanska skupina je na Madžarskem zelo priznana. Pojejo v različnih madžarskih narečjih ob zvoku tradicionalnih inštrumentov, med njimi tudi s posebnimi madžarskimi dudami. Poleg njih nam je čas med odmori popestril citrar Marjan Beton. Proti koncu predstave je bil bograč že pripravljen in obiskovalci so se lahko sili vrnili domov.

Zadnji večer festivala je potekal v skladu s tradicijo Oktoberfesta pod šotorom. Kanalski Mini Oktoberfest je zaznamovala živahna glasba avstrijske skupine Oberkaerntner iz Bekštajna, ki je neumorno igrala kar štiri ure, medtem ko so obiskovalci lahko uživali ob dveh vrstah klobas, mesnem siru in originalnem avstrijskem pivu. Šotor se je nedvomno ponovno izkazal za nepogrešljivo rešitev, saj se je na prireditvi pod šotorom zbralo največje število obiskovalcev letošnjega festivala narodov. Zaključni večer je trajal pozno v noč in je predstavljal uspešen zaključek poletnih prireditev, ki jih je organizirala občina Kanal ob Soči.

Petdesetčlanska posadka iz Češke je s svojo folkloro, ljudsko glasbo in plesom navdušila.

priznana folklorna skupina Santa Gorizia iz Gorice. Italijani so nam prikazali utrinke iz življenja onstran meje, zaplesali pa so tudi po notah tradicionalnih slovenskih pesmi. Za zaključek so na oder povabili tudi gledalce, ki so lahko preizkusili svoje plesne sposobnosti. Ves čas pa je bila z nami tudi prijazna vinarka

Kuhanje bograča pred občino.

Kontrada

>> Martin Velušček, KKM

Klub kanalske mladine je v juliju izvedel že osmo verzijo festivala Kontrada, ki se je ponovno prebudil pred tremi leti.

Letošnja izvedba je sledila lansko leto na novo začrtani programski poti festivala, ki se je zaradi dobrega odziva obiskovalcev v preteklosti, odločil preiti iz bolj jazzovsko obarvanega v pretežno etno in folk. Nastopile so skupine Aniada a Noar, Ethnodelia Jam, Irish Rovers in Kontrabant.

Kakršnokoli opevanje prireditve, bi v skupini podobnih tem bilo povsem odveč, zato je najbolje, da si ogledate slike s prireditve, ki jih najdete ob tem članku, v večjih količinah pa na domači strani festivala www.kontrada.si. Ob tem samo še zahvala vsem pokroviteljem in sponzorjem, stanovalcem Kontrade, društvom

za sodelovanje in nenazadnje prostovoljcem, ki so srce tega festivala.

Da pa bi izkoristil dragocen prostor, ki nam je bil dodeljen, bi dodal še tole. Ekipa Kontrade že gleda naprej. Naslednje leto se načrtuje še boljši in tudi obsežnejši program. A tukaj se pojavijo vprašanja, ki so bila prisotni tudi letos. Predvsem vprašanje ureditve programa poletnih prireditev v Kanalu. Totalna zmeda namreč vlada že s poimenovanjem kanalskih festivalov in s tem kako ločiti enega od drugega. Ali ne bi bilo mogoče bolje vse festivale pripraviti pod enim imenom in jih/ga tako tudi oglaševati?

Poleg tega se bo mogla občina odločiti ali želi resnično pripraviti nek urejen poletni program v Kanalu, ki bo zato tudi dobil primerno mesto v proračunu ali bomo še naprej lepili skupaj dogajanje v stilu – vsak skrbi za svojo gredico, v kateri se potem znajde istovrstna zelenjava (čeprav smo v letošnjem letu le naredili korak naprej, to še vedno ni...to). Prireditve je dovolj in smiselno povezane med seboj, bi lahko tvorile odmevno dogajanje. Ne gre za vprašanje smiselnosti, gre bolj za vprašanje volje!

Kralji slovenske glasbene scene – Laibach. (Foto: Suzana Colja)

Nočna s člani skupine Laibach

>> Suzana Colja

D drugega šolskega dne zvečer je bil Salonitu Anhovo že petič zapovrstjo uspešen brezplačen koncert »Nočna izmena«. Organizatorjem je uspelo razveseliti okrog osem tisoč glavno množico.

V Salonitu Anhovo so v sklopu praznovanja svoje osemdesete obletnice v letu 2001 organizirali dogodke za svoje zaposlene, upokoјence, otroke in druge deležnike. Posvetili so se tudi mladini. Zaradi pobud, da bi s tovrstnimi prireditvami nadaljevali, v Salonitu Anhovo že peto leto posvečajo zabavo predvsem mladim za prijetnejši zaključek počitnic, vsem okoliškim prebivalcem in drugim obiskovalcem pa želijo ponuditi druženje ob kvalitetni glasbi. Nočna izmena 2005 je tako postala tradicionalna oblika druženja vseh ljubiteljev glasbe in koncertov.

Seveda je bil petkov nastop osmih skupin, med katerimi trenutno kraljujejo na slovenski glasbeni sceni Laibach, Zoran Predin, Gušti in Polona, Leloojama in Kocka ter navdušujejo Alan Ford, Y Knot in Pokerhads, prava glasbena poslastica za vse udeležence, ki se zvesto vračajo na Salonitovo prizorišče.

Raft od Kanala do Deskel in baklada na Soči

>> Vanda Colja

Raft od Kanala do Deskel in baklada na Soči sta poletni prireditvi, ki ju organizira Turistično društvo Korada Deskle – Anhovo.

Letošnjega rafta se je udeležilo osem ekip, ki so se 9. aprila v zgodnjih popoldanskih urah ob veliki množici radovednežev na kanalskem mostu spustili iz kampa po Soči. Sodelovala je ekipa Športnega društva Salonit Anhovo, Soških elektrarn Nova Gorica, Društva upokoјencev Kanal, Turističnega društva Kanal, Športnega društva Ložice, dve ekipi Turističnega društva Deskle in ekipa turistov iz Maribora.

Najprej so raftarje nekje na pol poti s pijačo pogostili deskanski in rodežki ribiči, nato z dobro malico Turistično društvo Kanal in skoraj pred ciljem s krepkejšo kapljico še Okrepčevalnica z lepim vrtom Tanja iz Deskel.

»Čolnarji« so imeli naporno vožnjo po brzicah Soče, ki je bila letos zaradi obilnega dežja kar visoka. Fantje se nikakor niso mogli upreti tekmovalnemu duhu. Igra se je ob določenih trenutkih sprevrgla v razburljivo tekmovanje.

Kdor se je udeležil letošnje baklade na Dolgi njivi nikakor ne bo pozabil petkove noči 19. avgusta. Baklada se je tako kot prejšnja leta udeležilo veliko čolnov in kanujev, največ članov Kajak kluba Soške elektrarne iz Nove Gorice, ki kot vsako leto popestrijo dogajanje. Opremljeni z baklami so se po deseti uri zvečer spustili po Soči in pod Okrepčevalnico dolga njiva zabavali občudovalce ter goste okrepčevalnice, ki je že tradici-

lno pripravila zelo okusen golaž s krompirjem oziroma bograč. Ob ansamblu Talisman so se udeleženci in gosti zabavali pozno v noč.

Po Soči se je spustilo devet ekip. (Foto: Vanda Colja)

Utrinek iz Ajbe

>> Boris Peternel

Nedelja, 21. avgusta popoldan... Običajna nedelja, le precej deževna. Nič posebnega torej, razen tega, da je Ajba po enem letu spet skoraj izumrla.

Skoraj vse, kar je lezlo in šlo, se je zbralo na strelišču v Ajbi, kjer so že zgodaj popoldne med prvimi Vlasta in Neva pripravljali vse potrebno za uspešno srečanje, medtem ko je Risto že pridno segreval žar. Ko smo prihajali vsi tisti, ki nas tudi dež ni mogel zaustaviti, ga je bilo prav lepo videti, kako je bil neusmiljen z njim. Kmalu so se začele klopi pod streho polniti s krajani, mize pa z dobrotami, ki so jih pripravile pridne gospodinje. In ko smo se vsi prijetno »stiskali« pod streho, nas je s svojim obiskom počastil še direktor občinske uprave Tadej Mori.

In druženje se je prijetno začelo ob dobrem vinu, ki ga je seveda proti koncu kar dvakrat zmanjkalo. Najbrž po načelu: če smo mokri zunaj, bomo pa še notri. Risto je pridno skrbel za to, da smo bili stalno siti. Spet je dokazal, kot vsa leta do sedaj, da ni samo priden član sveta krajevne skupnosti Kanal, ampak tudi pravi mojster žara. Enako sta dokazala Tadej in Kemal, da sta super šahista. Tako vneto sta bedela nad šahovnico, da jima je bilo treba čevapčice pogrevati. Valter je pa tiste, ki so želeli ali pa tudi ne, na svojevrsten način učil »poštenega« igranja briškole in trešeta. Poskrbljeno je bilo celo za najmlajše. Da so se

malo premočili in naučili prvih korakov nogometa, sta se trudila Jože in Zdenko. Nalog je bilo torej kar nekaj in samodejno so se porazdelile.

Čas je pridno teklen in dan se je prevesil v večer. Še celo dež smo za nekaj časa pregnali, trmasti kot smo bili. Saj bi kar še ostali, pa je večino priganjal delovni ponedeljek. Razšli smo se do zadnjega dobre volje in sklenili, da zlasti po zaslugi predvsem Ristota in Vlaste ter krajevne skupnosti Kanal ponovimo naslednje poletje.

Risto v elementu. (Foto: Primož Kogoj)

Muš nese več kot sam tehta

>> Davorina Šuligoj

Nadaljuje se zgodba iz prejšnjih let. Snežnica postavlja na preizkušnjo našo potrpežljivost, vztrajnost, dobro voljo ter seveda dobre živce. Govorim o vremenu, ki ni bil nikoli naš zaveznik.

No ja, če legenda pravi, da je na praznik Marije Snežne, 15. avgusta, nekoč snežilo, potem ni nič čudnega, če je letos tega dne dopoldne deževalo in da so se temperature spustile do 10°C. Kot vedno, Levpljani se ne damo kar tako in tudi letos smo Snežnico

popestrili vsem nam, našim sorodnikom ter številnim obiskovalcem naših krajev.

Za pestro nedeljsko popoldne pa je letos že četrtilič poskrbelo ŠKT društvo iz Levpe. Skoraj vseh 220 članov je sodelovalo v tej za nas največji prireditvi, vsak po svojih močeh in zmožnostih. Na mušjem dirkališču v Bizjaku se je kljub mrzlemu vremenu zbralo rekordnih 2500 obiskovalcev, ki so bili deležni veliko smeha ter zabave, za kar je poskrbelo devet mušev in njihovih jahačev. Tekmovanje je potekalo v petih kategorijah, odvisno od kubičnih centimetrov dirkalnikov. Da so muši

Bolj ko muša vlečeš in potiskaš, slabše je. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

Župan Miran Ipavec je na začetku tekme še sproščeno sedel na mušu, po prvem ovinku pa ni bilo več tako. (Foto: Davorina Šuligoj)

nepredvidljivi in trmoglati, so občutile tudi ženske in otroci, ki so se v svojih kategorijah pogumno spopadli s krožno dirko, v kateri je bilo potrebno čim hitreje prevoziti tri kroge.

Zgodilo se je, da je v cilj prispel osel na jahaču in ne obratno, za kar si je tekmovalac prislužil nagrado »najatraktivnejši«. V najbolj napetem trenutku, ko se je šlo za zmago med dvema mušema, je eden izmed njiju tik pred ciljno črto obrnil in vozil v nasprotni smeri in zmaga je šla po zlu. Jahači so si pomagali z vsemi mogočimi zvijačami, toda še enkrat več so dokazali že znano trditev »muš je muš« in v največji želji po čim hitreje prevoženem krogu je jahača pustil na cedilu.

Letošnja novost dirka znanih osebnosti je bila dobro sprejeta, za kar so poskrbeli župan občine Kanal ob Soči Miran Ipavec, predsednik ŠKT društva Levpa Miran Jug, predsednik SSD Mengeš Brane Šušteršič, pevec Gianni Rijavec ter direktor trženja Salonit Anhovo Robert Vidič.

Da pa ne bi bilo obiskovalcem dolgčas med posameznimi dirkami, je poskrbel domači humorist Trbežniku Jušto in z radia Koper vsem dobro znana Orijana in Feručo. Tudi letos je za bogato gostinsko ponudbo poskrbel kot že tolikokrat doslej aktiv podeželskih žena z razstavo in prodajo domačega peciva. Posebnost je bila tudi prodaja domačih jedi kot so jota, kislo mleko, žganci, ocvirki in fritalja. Težko se je bilo upreti tudi bogatemu srečelovu, za kar so poskrbeli številni sponzorji in donatorji. Skratka, za vse obiskovalce se je našlo kaj zanimivega in nihče se ni dolgočasil.

Po podelitvi denarnih nagrad, pokalov, priznanj ter zmagovalnih vencev smo se preselili v športni park Levpa, kjer smo se zavrteli ob zvokih skupine Malibu. Najvztrajnejši smo se zabavali do zgodnjih jutranjih ur.

Veterani na 20. pohodu na Triglav

>> OZVVS Kanal

Kanalski veterani smo se tudi letos udeležili tradicionalnega pohoda na Triglav, ki ga vsako leto v začetku julija organizirajo ZVVS, združenje Sever, zveza slovenskih častnikov ter ZZB NOB.

Pričakovali smo, da se bomo jubilejnega pohoda udeležili v največjem številu doslej, vendar je vremenska napoved nekatere prepričala, da so raje ostali doma. Kljub temu se nas je polovica prijavljenih odločila oditi na pot. Priznati moramo, da je bila pot vse prej kot lahka, saj nas je nenehno spremljal dež in nizke temperature.

Kljub vsemu je na Kredarici naš prapor zaplapolal okoli poldneva. Na vrh Triglava se je povzpela je peščica planince, med katerimi smo bili tudi Kanalc. Vrh našega očaka je bil obsijan s soncem in za nekaj trenutkov smo imeli prečudoviti pogled v dolino. Na 2.864

metrih nadmorske višine smo se poklonili partizanski patrulji, ki se je pred 61. leti povzpela na Triglav in tam razvila slovensko zastavo, 60-letnici konca druge svetovne vojne, 15-letnici manevrske strukture narodne zaščite in 110-letnici Aljaževega stolpa.

Istim obletnicam je bila zvečer namenjena priložnostna proslava v koči na Kredarici in naslednji dan zaključna prireditev na Pokljuki.

Z udeležbo na pohodu želimo tudi Kanalc dati svoj pečat in priznanje vsem, ki so gradili Slovenijo in slovenstvo. Čeprav ima vsak vzpon na najvišji vrh države svoj čar, poteka ta pohod v posebnem zanosu, ki preveva pohodnike vso pot. Na zaključne prireditve na Pokljuki vsako leto korakamo v paradi in v priložnostnih uniformah, kjer nas ob plapolanju zastav in praporov ter ob igranju in prepevanju slovenskih partizanskih in narodnih pesmi pozdravi številna množica. Primorci smo še posebej počaščeni z našo himno Vstala Primorska.

Ob prazniku krajevne skupnosti Kal

>> KS Kal nad Kanalom

Leto je hitro minilo in ponovno smo se zbrali na praznovanju našega krajevnega praznika – angelske nedelje, prvo nedeljo v septembru, kot spomin na blagoslov župnijske cerkve, svetega Jurija leta 1892.

Zanimivo je, da je tudi prvotna cerkev, ki je stala na istem mestu, le da je bila veliko manjša, bila blagoslovljena prav tako na angelsko nedeljo davnega leta 1596. O teh dveh dogodkih pričata tudi listini, katerih fotokopiji visita v zakristiji.

Nedeljsko praznovanje smo začeli s slavnostno sveto mašo, popoldne pa smo se v velikem številu zbrali na šolskem igrišču, kjer se je odvijal bogat kulturno-zabavni program. V goste smo povabili AGD Kontrada Kanal z igro Nergač. Številni obiskovalci so nastopajoče na koncu predstave nagradili z bučnim aplavzom.

Igri je sledil pozdravni nagovor predsednika krajevne skupnosti Kal nad Kanalom Bruna Colavinija. V govoru je med drugim izpostavil tudi problem vodovoda. Praznika so se udeležili tudi podžupan Jožko Kralj, direktor občinske uprave Tadej Mori in drugi vabljeni gostje.

Sledil je nastop Pihalnega orkestra Salonit Anhovo. Zaigrali so koračnice za pihalni orkester in priredbenarodnozabavnih skladb. Nastop pihalnega orkestra je sponzoriralo podjetje Salonit Anhovo. Krajevni praznik so sponzorirali tudi Živex iz Volče Drage in Lovska družina Čepovan. Vsem sponzorjem se še enkrat zahvaljujemo.

Aktiv podeželskih žena Kal nad Kanalom je pripravil razstavo ročnih del in domačega pecivo, ki ga je bilo možno tudi kupiti. Petino izkupička od prodaje peciva so nakazali na račun Zavoda za invalidno mladino v Stari Gori. Gesta, ki je vredna vse pohvale.

Dogajanje je popestrila tudi zabavna igra Ugibajmo število krompirjev v košari. Stav je bilo veliko, saj je bila nagrada zelo mamljiva. Zmagovalec je število krompirjev v košari zgrešil zgolj za en krompir in predsednik TD Metod Pirih je zmagovalcu podelil pršut težak dobrih sedem kilogramov in pol. Tolažilna nagrada za največji "kiks" pa je bila vreča krompirja.

Turistično društvo je tudi skrbelo, da kljub rajanju pozno v noč, ob zvokih ansamblov Trio mix in 7 šrit, nismo bili lačni in žejni.

Gledališče na Kontradi navdušilo občinstvo

>> Darja Skrt

Amatersko gledališko društvo Kontrada Kanal je letos že drugič organiziralo Gledališče na Kontradi, tako da bo počasi tovrstna prireditev postala že tradicionalna.

Celoten program Gledališča na Kontradi se vključuje v poletno dogajanje v Kanalu, ki ga sestavljajo glasbeni večeri Festivala Kontrada in Festival narodov v juliju ter Gledališče na Kontradi v drugi polovici avgusta. Predstave in srečanje ljubiteljskih gledaliških skupin, je bilo v drugi polovici avgusta na prostem v Kanalu na Kontradi, ob slabem vremenu pa v Kulturnem domu v Desklah.

KUD Dolomiti Dobrova je zaigralo komedijo Državni lopov, ki jo je avtor Fadil Hadžić posodobil in priredil za današnje razmere, da bo tudi danes bičala korupcijo in barabijo (osamosvojitve, demokracijo, lastninjenje, privatizacijo, novo modo, lahke ženske itd.). (Obe foto: Bojan Perše)

Letošnji program je bil pester in med gledalci zelo lepo sprejet. Predsednik AGD Kontrada Kanal Radovan Pušnar pravi: »Obisk Srečanja ljubiteljskih gledališč na Kontradi je bil zelo dober, gledalci so bili zadovoljni, saj se to vidi po tem, da je bila vsaka predstava boljše obiskana. Očitno je zanimanje za kulturne prireditve na Kontradi izredno in mislim, da bo morala občina Kanal ob Soči čimprej urediti ta čudoviti trg sredi Kanala. Potrebno bi bilo urediti premično streho, da se ne bi bali vsakega oblaka in pa tribune, da bi gledalci lažje spremljali predstave.«

Organizacija takšne prireditve zahteva ogromno truda. Čeprav je vodena ljubiteljsko, zahteva hitro prilagajanje na eni strani, na drugi pa istočasno trdo organizacijsko vodenje. Tudi letos je prišlo do spremembe programa, saj sta dve gledališki skupini tik pred zdajci odpovedali svojo udeležbo. Zato je predstava Za zaprtimi vrati, ki jo igra gledališka skupina tolminske gimnazije, odpadla, namesto predstave Srečna vdova, ki jo igrajo člani KUD Domovina Osp, pa smo lahko videli odlično predstavo Državni lopov v izvedbi članov KUD Dolomiti iz Dobrove.

Člani AGD Kontrada Kanal so dokazali, da so prijateljsko povezani s podobnimi skupi-

AGD Kontrada Kanal bo s komedijo Nergač do novega leta gostoval v petek, 14. oktobra ob 19.30 v kulturnem domu v Zalogu, v nedeljo, 23. oktobra ob 17. uri v dvorani SNG v Novi Gorici in v petek, 25. novembra ob 19.30 v kulturnem domu v Kranjski Gori.

nami ne samo na širšem Goriškem, pač pa tudi v zamejstvu in po celi ostali Sloveniji. Poleg tega je njihov izbor predstav odličen in

po meri večine prebivalcev, saj smo ob večernih predstavah lahko na Kontradi videli tako mlade in stare, ki so se hahljali ob prijetnih komedijah. Predsednik AGD Kontarda smeje pravi: »Glede našega zadovoljstva in zadovoljstva ljudi, pa naj samo ponovim izjavo starejše občanke pred zadnjo predstavo v nedeljo: 'Škoda, da je že konec. Jaz bi se z smejala vsaj še en vikend.'« Torej, nasvidenje naslednje leto!

KUD Svoboda iz Zaloga je uprizorilo komedijo Dama škrat, avtorja P. C. de la Barca.

Haydn v Desklah

>> Vanda Colja

Med množico kulturnih dogodkov, ki so bili letos maja v desklanskem kulturnem domu, bo prav gotovo še dolgo odmevala Haydnova Missa brevis in hon. St. Joannis de Deo v B-duru.

To je maša za zbor, orgle in godala, ki so jo pod vodstvom dirigentke Adele Jerončič izvedli Mešani pevski zbor Kazimir Nanut Kanal z zborovodjo Klemenom Nanutom, vokalna skupina Ročinj z zborovodkinjo Mojco Jerončič, mešani pevski zbor Jože Srebrnič Deskle z zborovodkinjo Adelo Jerončič, za orglami je sedela Mirjam Furlan, s solistkama Marjetko Luznik in Mojco Jerončič ter Goriškim komornim ansamblom z umetniškim vodjo Markom Kodeljo.

Dvorana sicer ni bila nabito polna in upam si trditi, da krajani niso bili o letnem koncertu, ki ga vsako leto spomladi prireja mešani pevski zbor Jože Srebrnič Deskle, dovolj obveščeni. »Toda tisti pravi, za katere je bil koncert naštudiran, so prišli,« se zadovoljno in prisrčno nasmehne zborovodkinja Adela Jerončič, ki smo jo po koncertu obiskali na njenem domu v Ročinju, kjer je tudi predsednica krajevne skupnosti Ročinj.

Zakaj maša v kulturnem domu? se je marsikdo spraševal. »Franz Joseph Haydn je bil rojen 1732 v Rohrau. Po slavni vrnitvi

iz Londona ga je Dunaj sprejel kot največjega avstrijskega skladatelja. Veselost, lahkotnost in vedrina so njegove znane poteze, vendar je znal tudi ganiti in izraziti vzvišenost. Bil je globoko veren, kar se zrcali v njegovih sakralnih skladbah, med katerimi najdemo Misso brevis I.H. Sti. Joannis de Deo v B duru,« je za ljubitelje glasbe pisalo v koncertnem listu 21. maja 2005.

»Da smo se združili pevce srednje Soške doline, je resnično velik uspeh in čudež. Mislim, da se kaj takega ne bo več ponovilo,« je ponosno dejala Jerončičeva, ki je Haydnovo Misso brevis premlevala v sebi noč in dan celih pet let. Želja po izvedbi je bila tako velika, da jo je premagala in se odločila. Zbirati je začela gradivo, poleg svojega mešanega pevskega zbora še druge pevce, soliste in instrumentaliste. Mešani pevski zbor Jože Srebrnič je skladbo študiral celo leto.

S Hydnovo Misso brevis se je srečala pred petimi leti, ko jo je profesor Janez Bole povabil peti v zboru ob njegovi osemdesetletnici. Od takrat ni več imela miru. Na oder je spravila več kot petdeset pevcev in komorni ansambel, ki so poslušalce povsem navdušili. »Česa takega v 28-letnem delovanju zbora v desklanski dvorani še nisem doživela. To je poplačalo naš trud,« se zadovoljno smehlja Jerončičeva, na katero so močno vplivali profesorji na Akademiji za glasbo v Ljubljani Janez Bole, Pavel Šivic, Dane Škerl in Pavle Kalan. Ure klavirja je obiskovala pri prof. Igorju Deklevi. Kasneje je prijateljevala z Maksom Pirnikom in drugimi znanimi glasbeniki.

Miso brevis smo lahko slišali tudi v gotski cerkvi sv. Kancijana v Britofu ob Idriji. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

Gledališki abonma bo!

>> Danila Schilling, KD Svoboda Deskle

Stara je resnica, da ni živega teatra brez gledalcev in prijateljev. Vsi vemo, kakšen je naš čas, kako so nam odmerjene ure, da nas dinamika dela in življenja velikokrat odvrata od duhovnih in umetniških vrednot.

Že od nekdaj so gledališča vabila ljudi, da bi ob večerih prisluhnili besedi z odra, se nasmejali ali potočili solzo, razmislili in se tudi sami vživeli v podobe igralcev. In ko smo v Kulturnem društvu Svoboda Deskle razmišljali o podobnih večerih v naši dvorani, smo vedeli, da so gledalci naši prijatelji, a obenem tudi sodniki, ki prihajajo med nas in igralce zato, da bi doživel uro veselja, izpovedi, očiščenja in pomlajenja, kot je dejal Ivan Cankar.

In s kakšnim programom smo jih letos, že deveto leto zapored, pritegnili v naš kulturni hram?

Mestno gledališče Ljubljansko se nam bo predstavilo z absurdno komedijo **Bolje tič v roki kot tat na strehi**. Režiral jo je Matjaž Župančič. Predstava je bila na letošnjih dnev-

ih komedije izbrana za žlahtno komedijo, Matjaž Župančič pa je postal žlahtni režiser.

Slovensko narodno gledališče Maribor bo gostovalo s komedijo **Ti nori tenorji**, ki je režiral Jaša Jamnik. Komedija je bila razglašena za najboljšo predstavo četrtega slovenskega festivala komornega gledališča SKUP po izboru občinstva za leto 2005.

Špas teater iz Mengeša nas bo zabaval s situacijsko komedijo **Funny Money** režiserja Vinka Möderndorferja. Med igralci so tudi Janez Hočevnar Rifle, Boninsenga, Matjaž Tribušon, Mojca Fatur ali Tjaša Železnik, Slavko Cerjak, Uroš Smolej ali Branko Jordan ali Uroš Maček, Boris Kerč in Primož Petkovšek Petko. Komedija je na festivalu Dnevi komedije 2005 v Celju postala najboljša komedija po izboru občinstva.

Prešernovo gledališče Kranj bo gostovalo s tragikomedijo Evalda Flisarja **Nora nora**, ki jo je režiral Dušan Mlakar. Igra je že lani prejela nagrado Slavka Gruma za najboljšo slovensko dramsko besedilo, dva igralca tej igri, Vesna Pernarčič Zunič in Rok Vihar, pa sta na letošnjih Dnevih komedije v Celju

postala žlahtna komedijanta.

Videli bomo tudi Moliérov komedijo **Ska-pinove zvijače** v izvedbi igralcev ljubljanske Drame, v kateri igra tudi Jure Zrnec. Režiser Boris Cavazza.

Mestno gledališče Ptuj nas bo s komedijo v gosti megli popeljal na **Nevillov otok**, ki ga je režiral Dražen Ferenčina.

Torej, pred nami je nova sezona gledališkega abonmaja, s šestimi že izbranimi predstavami slovenskih gledališč, za naše zveste abonente pa načrtujemo še dodatno predstavo, ki naj zaenkrat ostane še skrivnost. In v čem je prednost abonmaja? Zagotovljen stalni sedež, ugodnejša cena predstav, prejemanje obvestil o drugih prireditvah v desklanski dvorani. Abonenti imajo popuste pri nakupu abonmajske karte v višini, ki jo nudijo svojim članom sindikati Salonita, Esala in Inde-ja iz Anhovega, šol in vrtcev ter društvu upokojencev v naši občini.

Še posebej smo veseli denarne pomoči občine Kanal ob Soči, saj brez nje ne bi mogli realizirati programa. Nasvidenje v novi sezoni 2005/2006 v Desklah!

Kogojevi dnevi 2005

>> Milica Zimic

Minister za kulturo dr. Vasko Simoniti je 2. septembra slavnostno otvoril že 26. Kogojeve dneve in posebej naglasil pomembnost festivala, ki ga ima za predstavitev novih slovenskih glasbenih del za celotno slovensko kulturo.

Program festivala je dobil visoko oceno tudi od posebne skupine pri kulturnem ministrstvu. Akademik Ciril Zlobec je na otvoritvi poudaril njegovo pomembno vlogo, ki jo festival opravlja že vsa leta z vztrajnim sodelovanjem s Slovenci v zamejstvu.

Programska naravnost festivala je kot vsa leta doslej usmerjena predvsem v predstavitev sodobne slovenske glasbene ustvarjalnosti in tako je skoraj za vsak koncert predvidena predstavitev novega dela. Na festivalu bodo sodelovali vrhunski slovenski in tuji poustvarjalci. V letošnjem letu je organizatorjem po daljšem obdobju zopet uspelo obnoviti sodelovanje s staro Gorico in sicer s priznanim centrom Lojze Bratuž, kjer bo v okviru festivala organiziran otvoritveni koncert glasbenega abonmaja v sezoni 2005/06. Ta koncert bo 30. septembra ob 20.30 v

koncertni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Ponovno sodelujemo tudi s Slovenci v Benečiji, kjer bomo v nedeljo 16. oktobra ob 16. uri s koncertom godalnega kvarteta Glasbene matice iz Trsta, mezzosopranistko Eleno de Martin in pianistom Davidom Klodičem proslavili osemdesetletnico častnega občana občine Kanal ob Soči, predsednika organizacijskega odbora festivala akademika Cirila Zlobca. Na koncert bo organiziran avtobusni prevoz, kakor tudi na vse ostale koncerte, ki bodo organizirani v drugih krajih.

Poleg glasbenega dela festivala pa je v galeriji Rika Debenjaka v Kanalu na ogled tudi razstava akademskega slikarja Bogoslava Kalaša. Vljudno vabljeni na mednarodni festival Kogojevi dnevi 2005.

Tretji kulturni dnevi pod Globočakom

>> Jožica Strgar, TRD Globočak

Ideja oživitve naših še obstoječih vasi je pred tremi leti padla na plodna tla. Od včasih 38 zaselkov in vasi je živih še devet. S prireditvijo Kulturni dnevi pod Globočakom smo jih obiskali v treh letih že šest: Močila, Kambreško, Bevčarji, Srednje, Pušno in Avško.

Obisk naših krajanov je izjemen, saj tiste, ki se niso udeležili vsaj enega večera, lahko preštejemo na prste obeh rok. Člani in krajanji so se izkazali z gostoljubjem, pa tudi s prostovoljnimi prispevki, z delom in materialom. Poleg tega je izjemna tudi pomoč naših sponzorjev Davorine Lozej, Anastje Lovišček, Lojzke Jarc, Sandre Jereb, Dorote Gerbec, prebivalcev Močil, Srednjega, Avškega, Pušnega, Kambreškega, Humarjev, Liga in Bevčarjev. Ne nazadnje 125.000 tolarjev občinskega kulturnega tolarja in posojila videotopa. Kluba kanalske mladine, ki je za skromen prispevek vsakokrat poskrbel za izjemno ozvočenje, filmske projekcije in prevoze. Prostovoljno gasilsko društvo Kanal pa za omogočen poceni prevoz z razpoložljivim kombijem. Omenim naj še četo članov društva, ki so na vseh področjih izjemno prispevali k izpolnitvi programa v letu 2005.

V Močilih smo gostili na večeru Zapijmo na sred vasi Liška dekleta, pevski zbor KD Rečan iz Benečije, baritonista Marka Kobala in citrarja Tomaža Plahutnika.

Prireditev Srečanje z Rezijo je obsegalo obisk brusačev v Srednjem in na Kambreškem ter folklorne skupine Rezija, ki nam je predstavila kulturo rezijanskega plesnega izročila. Poslušali smo tudi pravljice iz Rezije in si ogledali videoprojekcijo filma o Reziji. Poleg tega smo vrnili uslugo anhovskim in ostalim godbenikom za vsakoleten nastop na pohodu na Globočak in gostili Puhački orkestar iz Lošinja. S tem smo pripomogli k uspehu njihovega srečanja pihalnih orkestrov v Desklah.

Na gledališkem večeru na Avškem smo že tretjič gostili prijatelje iz Benečije, člane

Obisk iz Rezije. (Foto: Jožica Strgar)

PROGRAM

Petek, 30. september ob 20.30

Gorica (Italija), Kulturni center Lojze Bratuž
Trobilni ansambel Slovenske filharmonije
Dirigentka Andreja Šolar

Petek, 7. oktober ob 20.30

Kanal ob Soči, cerkev sv. Marije Vnebovzete
Mešani pevski zbor Obala Koper
Dirigent Ambrož Čopi

Petek, 14. oktober ob 20.30

Kanal ob Soči, cerkev sv. Marije Vnebovzete
V spomin skladatelju Samu Vremšku.
Irena Baar, sopran
Marjan Trček, tenor
Andraž Hauptman, klavir
Nedelja, 16. oktober ob 16.00
Gorenji Tarbij (Srednje), Slovenska Benečija (Italija), cerkev sv. Ivana
Pesniku Cirilu Zlobcu ob osemdesetletnici.
Godalni kvartet Glasbene matice Trst
Elena de Martin, mezzosopran
David Klodič, klavir

Četrtek, 20. oktober ob 20.00

Dvorec Zemono
Trio di Parma

Četrtek, 27. oktober 20.00

Ljubljana, Cankarjev dom
Koncert je posvečen dirigentu Samu Hubadu.
Simfonični orkester RTV Slovenije
Zbor Carmina Slovenica
Dirigentka Karmina Šilec

Petek, 28. oktobra ob 20.00

Grad Dobrovo v Brdih
Večer samosplovov primorskih skladateljev.
Mirjam Kalin, alt
Slavko Savinšek, bariton
Nataša Valant, klavir

Sreda, 9. november ob 20.30

Trst, dvorana Goethejevega inštituta
Horror kvartet (kvartet rogov)

Beneškega gledališča s komedijo Adriana Gariupa An oca za mojo hči. Dodatni kulturni večer pa je bil izredna ponovitev domače gledališke skupine Kontrabant čez Idrijo z Gujonovim srcem zaradi snemanja oddaje o ljubiteljski kulturi, ki bo na TV Koper septembra.

Na vseh štirih večerih je bilo sto petnajst nastopajočih in več kot petsto obiskovalcev, kar je za naše razmere izjemen uspeh. Metanje polen pod noge z neuskladitvijo koledarja prireditev tako občine kot ostalih društev tudi

letos ni obrodilo sadov. Predvsem pa je to znak izjemne nesposobnosti tistih, ki bi morali za to uskladitev poskrbeti. Upajmo, da bomo drugo leto društva to uskladila, predvsem pa da bo pri tem velik korak naredila občina in ne tako otročje kot letos. Sami bomo celoleten program tudi drugo leto predložili januarja in upamo, da bo to uspelo tudi drugim. Nasvidenje na četrth kulturnih dnevih pod Globočakom.

Naše babice

>> Bojan Perše

Pogovarjali smo se s tremi babicami, ki so pomagale na svet številnim izmed vas. Že dolgo ne opravljajo več aktivno svojega poklica, vendar boste gotovo opazili, da so njihovi spomini še vedno živi, kot da bi se pravkar vrnile iz službe. To so Frančiška Maver-Francka, Nada Bucik in Silva Černilogar.

Zakaj se tako mlado dekle odloči za tako zahteven poklic, kot je babištvo?

Francka: »Bila sem v gimnaziji v Tolminu. Takrat (še v puberteti) sem se počutila strašno stara. Vse šole so trajale več let, babiška pa je trajala le dve, zato se mi je zdela najbolj primerena, da pridem do poklica. Sama sem bila kot otrok večkrat bolna in se mi je zdelo, da bom pomagala tistim otrokom, ki to potrebujejo.«

Nada: »V naši hiši je delovala ambulanta. Star doktor mi je nekoč rekel: 'Pojdi pa za babico,' in sem šla.

Silva: »Mene je vedno veselilo medicinsko delo. Hotela sem postati medicinska sestra. V babiško šolo si lahko šel z osemnajstimi leti, kar je pomenilo, da si po srednji šoli moral čakati. Razlog za starostno omejitev je bila nočna praksa. V Kanalu so takrat tudi potrebovali babico in me bili pripravljeni štipendirati. Oče mi je rekel, da je to ravno tako zdravstveni poklic in naj se odločim zanj.«

Na kakšen način ste se izučile, kakšne so bile šole?

Nada: »Šola je imela obvezen internat. Tam so popolnoma poskrbeli za nas. V internatu je bila šola, praksa in prehrana. Življenje v internatu je bilo strogo. Imele smo dva dveurna izhoda na teden, v sredo in nedeljo. Domov smo lahko šle le za 1. november, novo leto, 29. november in 1. maj, ter seveda šolske počitnice. Kljub temu da smo imele osemnajst let, je bilo ob 9. uri na urniku spanje, razen če si imel nočno prakso. Praksa je bila jutranja, popoldanska ali nočna. Disciplina je bila stroga.«

Silva: »To je bila edina šola z nočno prakso. Zaželeno je bilo tudi, če je bila katera že mamica.«

Francka: »Na začetku je bil celo pogoj, da si morala biti mama, če si hotela opravljati ta poklic.«

Kaj je bilo najtežje?

Silva: »Takrat ni bilo modernih aparatov, s katerimi bi prepoznali morebitne težave ob porodu. Vse si moral prepoznati sam in tudi

pravočasno poklicati zdravnika ali odpeljati porodnico v bolnico. Prepoznati težave je bilo najtežje. Ni bilo zdravnikov, ni bilo telefonov, ljudje so nas prišli iskat domov. Po porodu smo bile popolnoma izžete.«

Kakšno je bilo delo?

Nada: »Takrat je bilo še vse v povojih. Prvo posvetovalnico smo vzpostavile me in jo tudi vodile. Ni bilo patronažne službe. Doktorja sploh nismo potrebovali, razen za večje posege. Doktorji tudi niso imeli takšnih izkušenj, to so bili splošni zdravniki.«

Francka: »Patronažna služba je pričela delovati leta 1957. Veliko se je spremenilo od takrat. Včasih sem tudi prekoračila svoja pooblastila, saj nisem imela druge izbire glede na pogoje, v kakršnih smo delale. Na pregledih so nosečnice pred posvetovalnico hodile kar k moji predhodnici domov. Imela je kavč, kjer je opravila vse potrebno. Z infekcijami kljub temu nikoli ni bilo težav.«

Silva: »Imele smo tudi terenske posvetovalnice po različnih vaseh. Svetovale smo, kaj naj kupijo.«

Francka: »Porodi doma so bili veliko bolj ganljivi.«

Nada: »To je bila služba in poslanstvo hkrati.«

desetih zvečer nekje nad Doblarjem. Če sem vedela, da je kakšna ženska noseča, sem kar sama šla k njej in jo vprašala, če jo lahko pogledam. Vsaka je dovolila. Včasih se je to izkazalo kot zadnji čas, saj so bile težave že velike.«

Nada: »Če je bil doma socialni problem, smo predlagale rojstvo v porodnišnici, bile smo neke vrste socialna služba.«

Silva: »Prosili so nas tudi, da napišemo kakšno je stanje v družini. Imele smo najbolj pristen stik z družino, zato smo imele pregled nad tem.«

Nada: »Poznale smo dušo družine. Veliko so nam zaupali.«

V čem se takratna družinska politika razlikuje od današnje?

Francka: »Takrat je bilo vse drugače. Nekaj časa so morale kmečke ženske celo plačevati za porod. Me smo se temu upirale in govorile, da je to sramota.«

Silva: »Tudi doktorji so pomagali porodnicam, vzeli so zdravstveno kartico druge ženske, tako da jim ni bilo potrebno plačati.«

Nada: »Klicala sem na upravo in povedala, da ženska ne bo plačala.«

Kdaj so se porodi pričeli redno izvajati v

Frančiška Maver-Francka, Nada Bucik in Silva Černilogar (Foto: Bojan Perše)

Kakšen je bil vaš običajen delovni dan?

Silva: »Bile smo v stalni pripravljenosti - 24 ur na dan, razen ko smo šle na dopust.«

Nada: »Zjutraj smo šle do žensk, ki so čakale na porod ali že rodile in opravile vse potrebno. Včasih smo bile celo noč na porodu, zjutraj pa dalje. Če smo še nadomeščale, smo bile cele dneve od doma. Pazile smo na druge otroke, naši so bili pa sami doma.«

Francka: »Tretjega maja leta 1960 sem bila sama noseča pet mesecev in imela tri porode v enem dnevu. Prvega ob polnoči v Plaveh, popoldne drugega v Ročinju, tretjega pa ob

porodnišnicah?

Silva: »Porodi so se že dolgo tega izvajali v porodnišnicah, vendar le za tiste primere, kjer se je zaznalo težave.«

Francka: »Ko so zgradili porodnišnico v Postojni, smo morale spremljati ženske s popadki. Zgodilo se je, da so me reševalci pustili v Solkanu ob treh ponoči. Še ponoči sem prišla v Avče, kjer sem pri eni izmed hiš prosila, če se lahko pogrejem do dneva.«

Nada: »Na sestanku smo se nato uprle, da ne bomo več hodile z reševalci, če nas ne pripeljejo nazaj domov, potem je bilo bolje.«

Vas je bilo kdaj strah hoditi ponoči naokoli?

Vse tri: »Nikoli, ni bilo časa razmišljati. V glavi si imel samo misel kako boš pomagal in kaj te čaka. Če je bila pot dolga, smo predelale v tem času celo knjigo o porodničarstvu.«

Na kakšen način ste potovale?

Silva: »Na začetku peš. Kasneje pa s kolesi ali motornimi kolesi. V krajih, kjer so imeli telefon, so nas poklicali, sicer pa so nas hodili iskat peš. Problem je bil tudi, ker so bile poti slabo urejene, velikokrat smo hodile po stezah. Vzgojene smo bile tako, da razdalja in pot nista bili problem.«

Nada: »Nekoč sem srečala kačo. Jaz in torba sva leteli štiri metre, k sreči je bilo vse v redu.«

Silva: »Pot k porodnici je bila polna skrbi, ko pa sem se vračala, včasih tudi zjutraj, sem bila najsrečnejši človek na svetu.«

Francka: »Nekoč je nek oče rekel: 'Lahko mi naredite kar hočete, samo ne silite me, da hodim za to žensko.' Ker me ni mogel dohajati, sem nesla še njegovo torbo in ga pustila daleč zadaj. Takrat sem šla peš v Kostanjevico.«

Nada: »Eden se je napil žganja. Vsak drugi korak je padel. Kmalu bi zamudil porod.«

Silva: »V Nadavčah je bila gostilna. Bodoči očka je ustavil pred gostilno in rekel: 'A ne gremo zdaj popit?' Rekla sem: 'A ne gremo k vaši ženi, saj ima vendar za rodit!' Je bila taka navada, da so hoteli okrepčati babico, da bo lažje izpeljala porod.«

Kakšen je občutek, ko gledate sedaj že odrasle dojenčke, ki ste jim nekoč pomagale?

Nada: »Predvsem veliko zadoščenje. Opazuješ, kaj je kdo dosegel. Ta je to, drugi ono, vmes pa so seveda tudi lumpi.«

Francka: »Jaz si včasih rečem, ta je pa tudi malo moj.«

Silva: »Me pozdravljajo, jaz jih pa sprašujem, cigavi so. Vseh sem zelo vesela.«

Nam zaupate še kakšno zanimivost?

Nada: »Očeta sem poslala po lavor vode. V naglici in nervozi je zletel z lavorjem, tako da nisem vedela, ali naj pomagam mami ali njemu.«

Koliko otrok naj bi imela družina?

Silva: »Tri.«

Nada: »Toliko, kolikor jih zmore vzgojit.«

Francka: »Vsaj tri. Tako si eden drugemu pomagajo, potrebujejo drug drugega. Če imaš le enega, te je veliko bolj strah, kot če jih imaš več.«

Kako bi opogumile mlade mamice?

Vse tri: »Strah je odveč. Danes je vse bolj urejeno in varno. Takrat je bilo porodniške komaj tri mesece. Brez otrok ni življenja, to mora vsak vzeti v zakup.«

Gostišča v Britofu ne bo več?

>> Mojca Ravnik

Da je gostišče v Britofu zaprto, sem izvedela pred nekaj dnevi, ko sem poizvedovala po njegovi telefonski številki. Ob koncu poletja sem namreč nameravala skupino znancev peljati na Kambreško, Liško in v Benečijo, da bi si ogledali zanimive vasi in lepo naravo v dolini Idrije na obeh straneh državne meje.

Te kraje nekoliko bolje poznam, saj sem bila večkrat tu že zato, ker je bil moj ded rojen v vasi ob Idriji, v zadnjem času pa sem tu tudi zbiral etnološko gradivo. Zamislila sem si zanimiv izlet. Po ogledu cerkvice sv. Kancijana v Britofu, bi imeli kosilo v tamkajšnjem gostišču, potem pa bi se peljali čez mejo še na drugo stran Idrije proti Nadiškim dolinam. Za ljudi, ki še nikoli niso bili tu ali pa so bili še takrat, ko se je dalo priti v Benečijo samo po dolgih ovinkih, bi bilo kosilo v Britofu, v nekdanji karavli, ob mejnem prehodu, ki je sedaj odprt za vse ljudi, kot pika na i.

Ne poznam okoliščin, ne vem, kdo je lastnik in zakaj je gostišče zaprto. Vem le, da to ni bila navadna vaška gostilna, ampak je njen pomen v mnogih pogledih presegal krajevne okvire. S tem, da je bila v stari obmejni karavli, je pripomogla k ohranitvi tega objekta, ki je ohranjanja vreden zaradi zgodovinskega spomina na evropsko pomembno mejo, ki je krojila usodo teh krajev v drug polovici preteklega stoletja. V tem, da je gostišče zaživel prav v nekdanji karavli, je bila zgovorna simbolika sproščenih čezmejnih odnosov. Poleg tega je bilo gostišče v neposredni bližini zgodovinske vasi in kulturnega spomenika, cerkvice sv. Kancijana, ki bo ob izboljšani prometni pretočnosti doline gotovo vse bolj obiskana. Izredno posrečena je bila tudi lega gostišča ob reki in ob cesti, saj je tu tudi v preteklosti tekla najpomembnejša prometnica doline. V vasicah ob njej so bile številne gostilne, kjer so se ustavljali ljudje z obeh bregov na poti v Čedad in še dlje na Laško ali v kraje na drugem bregu reke, menjati ali prodajati

pridelke in po nakupih, na delo, za praznike pa k maši, na ples, k sorodnikom. Od teh gostiln, vse do Bodigoja, ne deluje nobena več, tako da je gostišče v Britofu tudi na pravem kraju oživljalo to tradicijo.

Sicer se v zadnjem času res nisem tolikokrat ustavila v njem, a pred leti, ne tako dolgo nazaj, sem bila večkrat v tem gostišču in vedno je bilo polno domačinov, ki so prišli na kozarček in klepet, balinat, srečat sorodnike in znance iz Benečije, bili pa so tudi številni gostje iz bolj oddaljenih krajev. Spomnim se množice obiskovalcev z obeh strani meje na prazniku medu, stojnic s čebelarскими izdelki, razstave rezbarskih del v gostišču, predstave Beneškega gledališča. Gostišče v Britofu je bilo družabna in kulturna točka in to v dolini Idrije, o kateri vemo, kako globoko potrebuje podobne vzpodbude, potem ko jo je v preteklosti prizadela državna meja, ki je onemogočala vsakršen razvoj, prekinila stike med sorodniki, znanci in sosedji in zaprla stoletne prometnice vzdolž reke in z brega na breg.

Dolina Idrije je posebna kulturna regija z izredno lepo in zanimivo naravno in kulturno dediščino. Čeprav domačini to vedo, naj vseeno posebej poudarim, da je njena kultura občutljivo vezivo med kanalskim delom Posočja in Benečijo. Za povezanost te širše regije je dolina Idrije bistvenega pomena. Njeni prebivalci se tega očitno zavedajo, saj bogatijo življenje v njej s prav neverjetno kulturno ustvarjalnostjo.

Naj povem, da se zavedam, da je lahko govoriti, teže pa narediti. Ne vem, kaj je bil razlog za zaprtje gostišča, vendar si težko predstavljam, da ni bilo dovolj prometa. A če je tako, ali bi ne bilo možno vseeno najti kako rešitev, podporo, pomoč? Če je karavla v ta namen že odpisana (upam, da ni), ali ne bi bilo mogoče najti nek bližnji kraj ali stavbo za gostišče, ki bo prijazno za domačine in obiskovalce? Ti naj bi v njem dobili tudi informacije o naravi in zgodovini doline, na razpolago pa bi morale biti tudi različne publikacije, kot sta npr. zgibanka Cerkev sv. Kancijana v Britofu in knjiga z naslovom V zavetju sv. Kancijana, ki sta izšli ob letošnji 500 letnici cerkvice.

Prvi pogled na strnjeno naselje Britof ob Idriji. (Foto: Občina Kanal ob Soči)

Športne igre krajevnih skupnosti

>> Leon Schilling

V občini Kanal ob Soči so drugo soboto v juliju bile že tretje športne igre krajevnih skupnosti. Organizator in gostitelj letošnjih športnih iger krajevna skupnost Deskle – Anhovo si je za glavno prizorišče izbral novozgrajeni športni park v Ložicah, ki se je izkazal kot odlična lokacija za tovrstne prireditve.

Zaradi slabega vremena je bila izvedba iger otežena, vendar je ob dobri volji vseh sodelujočih športnikov organizatorjem uspelo tekmovanja preseliti v športne dvorane in igre tako v celoti izpeljati. Športniki so se pomerili v desetih disciplinah: balinanju, lokostrelstvu, namiznem tenisu, šahu, teku, igri med dvema ognjema, tenisu, streljanju z zračno puško ter vlečenju 'štrika' in malem nogometu, ki je med gledalci prav gotovo požel največ zanimanja.

Udeleženci športnih iger, bilo jih je več kot tristo iz osmih krajevnih skupnosti, so

pokazali svoje bogato športno znanje in se seveda poskušali čim višje uvrstiti, vendar je na koncu prevladala želja po medsebojnem druženju in tako so se športniki po koncu tekmovalnega dela skupaj po veselili in zaplesali ob zvokih ansambla Desert.

Nič nas ne more ustaviti – niti vreme ne. (Foto: SRD Ložice)

Ponovno po četrto stoletja

>> Tina Pintar

V poletni številki glasila *Most* smo objavili vest, da so spomladi v Kanalu ustanovili odbojkarški klub Neptun, v katerem bodo odbojko igrale dekleta iz Kanala in okoliških krajev.

Dekleta trenira športni pedagog, nekdanji aktivni igralec odbojke, odbojkarški trener in sodnik, pa tudi nekdanji ravnatelj kanalske osnovne šole Franc Bukovec. Pravi človek, ki o zgodovini ženske odbojke v Kanalu in potencialu deklet, največ ve.

Boris Jelavič je omenil, da ste bili začetnik ženske odbojke v Kanalu. Koliko časa je že minilo od takrat?

»Pred 25 leti sem začel z žensko odbojko. Takrat sem bil posebno zainteresiran, ker sem imel dve hčerki, ki sta imele dobre dispozicije za odbojko in se mi je zdelo škoda, da bi to šlo mimo. Zato sem začel z redno vadbo v Kanalu. Kmalu so se pokazali rezultati, saj smo bili kar nekaj let slovenski prvaki pri pionirkah. Udeležili smo se tudi državnega (jugoslovanskega) prvenstva na Korčuli in bili drugi. Takrat je bila Patricija Bukovec (danes Mori) najboljša pionirka v državi (Jugoslaviji).

Ta dekleta so se vključila v ekipo v Novi Gorici in so uspešno tekmovala takrat v prvi jugoslovanski ligi. Za Patricijo pa velja potem, da je nadaljevala z odbojko v Mariboru pri Palomi, bila je tudi članica jugoslovanske reprezentance in je sodelovala celo na Balkanskem prvenstvu v Albaniji.

Ali je v Kanalu je dovolj deklet, ki so pripravljene trenirati?

»Interes je zelo velik, delamo v treh skupinah. Najmlajše trenira učiteljica športne vzgoje Alenka Testen, drugi dve skupini pa sem lani imel jaz. V vadbo je tako vključenih čez štirideset deklet. Zato smo ustanovili tudi odbojkarški klub Neptun (OK Neptun). Vključili smo se kadetsko tekmovanje. Seveda letos ne pričakujemo nikakršnih rezultatov. To so šele začetki, vendar želja in volja je, in mislim da se bo čez nekaj let pokazala večja kvaliteta igralk. Namen vsega tega je, da imajo tudi dekleta v Kanalu odbojko, da imajo en šport, s katerim se lahko ukvarjajo po osnovni šoli. Tudi za rekreacijo, če ni višjih ciljev.

Odbojkarški klub Neptun so ustanovili letos spomladi, ko so izvolili začasne organe kluba. Predsednik je postal Sebastijan Testen, tajnica Patricija Mori, blagajničarka pa Romana Kuk. Poleg njih pa sta med ustanovitelji kluba še Franc Bukovec in David Žnidarčič.

Bodo letos dekleta tekmovala samo v kadetski ligi ali tudi v mlajših kategorijah?

»Vsekakor bomo sodelovali na klubskih tekmovanjih za mlajše deklice, torej šolskih tekmovanjih. Namen pa je, da če bo katera od

Sicer pa si slike z letošnjih športnih iger si lahko ogledate na spletni strani Športno rekreativnega društva Ložice (www.srd-lozice.naspletu.com) in upamo, da se naslednje leto kot prijatelji ponovno srečamo na četrtyh športnih igrah krajevnih skupnosti.

naših deklet uspešna, da se bo lahko kasneje vključila v odbojkarški klub v Novi Gorici, kjer so tekmovanja na višji stopnji.

Torej zaenkrat ne načrtujete, da bi tudi v Kanalu imeli svojo žensko člansko ekipo?

»Mislim, da bi člansko ekipo lahko imeli, vendar ne v prvi državni odbojkarški ligi. Bolj nam je za to, da bi se dekleta tudi kasneje ukvarjale s športom, ker je to zdravo.

Če se sedaj vrnemo na kadetsko ekipo OK Neptun. Koliko deklet sedaj igra v kadetski ekipi?

»Sedaj je vključenih trinajst deklet. To je izredno heterogena skupina, saj so v njej dekleta, ki so že zelo dobre igralk in tudi popolne začetnice. Tu je potrebno veliko dela in napora, da bo ta ekipa postala bolj homogena. Pogovarjali smo se tudi z dekleta v Brdih in nekatera so zainteresirana, da bi igrala pri nas. Nismo pa se še dokončno dogovorili, ker imajo problem s prevozom. Zanimivo je, da imamo sedaj v ekipi precej deklet iz okoliških vasi iz Kala nad Kanalom, Levpe in Avč. Najbolj so za odbojko zainteresirani starši, ki so dekleta pripravljene voziti na trening.

Koliko krat na teden dekleta trenirajo?

»Do sedaj smo imeli treninge trikrat na teden, jeseni pa bomo kadetinje vadile štirikrat na teden. Pogoji za vadbo so, imamo na razpolago dve športni dvorani v Kanalu. Tu ni bojazni, da bi bili drugi športi prikrajšani za prostor.

Peščena obala za želve

>> Lojzka Reščič

Ob prelepem zalivu puntiške obale smo se taborniki roda Odporne želve Anhovo utaborili tik ob morju. Del obale so letos na novo posuli s peskom, tako da smo »želve« opravičili prihod v Puntizelo.

Pred sprejemom družinskih gostov in ostalih simpatizerjev tabornikov roda Odporne želve, smo tabor pripravljali celih 12 ur. Postavili smo petnajst šotorov peterčkov, kuhinjo v velikem šotoru, napeljali smo električno in vodno inštalacijo s tušem.

V Puntizeli smo letos razpisali dve izmeni po deset dni. Prva izmena je bila namenjena osnovnošolcem in naj bi jo izpeljali v sodelovanju z Medobčinskim društvom Zveze prijateljev mladine iz Nove Gorice, druga izmena pa družinskim članom in nečlanom društva ter vsem krajanom v občini Kanal ob Soči. Ker je bilo prijavljenih premalo osnovnošolcev, smo morali ta tabor odpovedati.

Tabor za osnovnošolce pripravljamo skupaj z vzgojitelji ZPM. Deset dnevni bogat program skrbno pripravimo in je kot tak zelo poučen za otroke. Poleg tega so ti tabori za starše lahko cenovno ugodnejši, ker lahko zaprosijo za socialni regres, zdravstveni regres ali pa izkoristijo možnost plačila na obroke. Kljub temu pa se starši ne odločajo, da bi otroke poslali na taborjenje v Puntizelo. Vendar taborniki ne bomo vr-

Skrbno urejen tabor rodu Odporne želve iz Anhovega. (Foto: Odporne želve)

gli puške v koruzo, naš cilj je pripeljati na morje čim več otrok, čimveč družin in tako imeti več deset dnevnih izmen, saj le tako je poplavljen trud in delo za postavitve tabora.

Prve dneve druge izmene smo preživeli ob sončenju in kopanju. Ekipe niso razočarale pri igranju »špljak«, balinanju, igranju briškole s tršetom, našli smo čas tudi za pohode in ogled lepe okolice. Seveda tudi ni manjkal že tradicionalen izlet z ladijco okrog Brijunov s kopanjem in skoki v morje. Ob večernem času pa smo se sproščali ob živi glasbi in modernih ritmih na plesišču in seveda ob dobri morski hrani: ribah in školjkah.

Prvič letos smo izpeljali dnevne obroke s francoskim postreženim zajtrkom s kavico v lastni kuhinji z domačim kuharjem. Prisotni na taboru so izrekli vse pohvale za okusno in obilno pripravljene obroke. Uvedli smo tudi dežurne družine za pomivanje posode. Kot vsako leto smo tudi navezali stike z mariborskimi taborniki roda Ukročena reka, ki imajo v Puntizeli stalen tabor.

Kljub temu, da vreme ni prizanašalo z obilnimi padavinami, temperaturnimi spremembami in tudi s skoraj zimskimi temperaturami, smo se imeli lepo, toplo in prijetno. S prihodom slabega vremena je bila na preizkušnji naša taborniška oprema. Štirideset let stari šotori niso

vzdržali in povzročili so nam določene »moke« sitnosti. Ugotavljamo, da jih bo potrebno nadomestiti z novimi, za kar se bomo seveda spet morali obrniti po pomoč k našim sponzorjem.

Taborjenje v Puntizeli, ob čudoviti plaži, čistem morju in v prijetni družbi je vedno zelo lepo doživetje. Zato bomo taborniki veseli, če se nam v prihodnje pridružite v še večjem številu.

Salonit želi spet na vrh

>> Bojan Perše

Da lanska sezona ni bila takšna, kakršna smo si želeli, ni nobena skrivnost. Tega na konferenci v Brdih niso skrivali niti predstavniki kluba: »V letu 2004 smo imeli šibko ekipo. Igralce se je razporejalo v druge klube, tako, da je ekipa skoraj pristala v drugi ligi,« je povedal predsednik kluba Jože Funda.

V nadaljevanju se je takoj pokazalo, da ima uprava kluba letos ambiciozen načrt postaviti klub na mesta, kjer je že bil, oziroma tja, kjer si ga vsi želimo. Z besedami predsednika kluba: »Okolje pričakuje dobro odbojko. Želimo biti med prvo četverico, kvaliteta bo taka, kot je bila v dobrih časih.« Klub naj bi bil za uresničitev teh ciljev letos deležen predvsem močnejšega proračuna, ki ga seveda zagotavlja Salonit in za njim Zavarovalnica Triglav, katere direktor Joško Leban je bil tudi prisoten.

In kako se nova politika kaže v igralnem polju? Novi stari športni direktor Milan Berlot je povedal, da ekipo oblikujejo že nekaj časa. Najprej so skušali iz lanske ekipe ohraniti dobre igralce, v drugi pa so iskali nove igralce za ključna mesta. In katera so nova zanimiva imena, ki bodo dala ekipi pravega zaleta za uresničitev ciljev?

Vladimir Vasović je 205 cm visoki korektor, ki ima za seboj kar 65 nastopov za reprezentanco Srbije in Črne Gore. V zadnjem času je igral za grškega prvoligaša in v Turčiji. Druga pridobitev je Bruno Marić, ki je pred leti že igral v Sloveniji, natančneje v Murski Soboti, v zadnjem času pa za nemškega prvoligaša kot bloker. V Kanalu bo igral na mestu blokerja ali sprejemalca. Bolj poznano ime je Andrej Tot, do nedavnega igralec podprvakov iz Šoštanja in reprezentančni sprejemalec. Iz Prvačine se v vrste Salonita vrača tudi Gregor Sirk, ki bo prevzel mesto prostega igralca.

Korenite spremembe niso nastale samo v igralskih vrstah, novo je tudi trenersko ime Peljto Sabahudin, ki prihaja iz ljubljanskega Sladkega Greha.

Klub si v novi sezoni torej želi pričeti novo uspešnejšo zgodbo. Očitno si želijo pustiti za seboj tudi stara nesoglasja, saj je bil na konferenci prisoten tudi Dragutin Šuker, ki je iz rok predsednika kluba v zahvalo prejel kristalni pokal za prispevek k razvoju kanalske odbojke.

Skupinska slika v Brdih. Od leve proti desni stojijo: Jože Funda, Dragutin Šuker, Miloš Grilanc, Edi Mugerli, Marjan Nanut, Drago Kovačič, Andrej Tot, Bruno Marić, Sabahudin Peljto, Mitja Berlot, Drago Savičič, Andrej Kovačič, Luka Krivec, Vladimir Vasović, Nikola Vidič, Igor Orel, Gregor Sirk, Joško Leban, Milan Berlot in Tomaž Paravan, ki se je pred kratkim pridružil ekipi. (Foto: Suzana Colja)

60 let po osvoboditvi desklanskih internirank

>> Vanda Colja

Letos mineva 60 let od konca druge svetovne vojne, torej tudi šest desetletij, ko so v najhujše taborišče smrti Auschwitz vstopili vojaki Rdeče armade in osvobodili zapornike. V Auschwitzu so nasilne smrti umrli štirje milijoni ljudi.

Koncentracijsko taborišče Auschwitz je začelo delovati junija 1940 in sicer kot delovno taborišče za poljske zapornike. Auschwitz je nemško ime za majhno poljsko mesto Oswiecim. Oktobra 1941 so nacisti odprli Auschwitz II ali Birkenau. Vanj so lahko nastanili preko sto tisoč zapornikov. Na dan so lahko usmrtili dva tisoč ljudi, do leta 1944 pa se je ta številka potrojila. Celotnem kompleksu se je raztezal na 40 kvadratnih kilometrih. Sestavljen je bil iz teh glavnih in 36 manjših taborišč. Na podlagi nemških dokumentov in ocen preživelih ocenjujejo, da so v taborišče prisilno preselili več kot milijon milijona Judov, sedemdeset tisoč Poljakov, dvajset tisoč Romov, petnajst tisoč sovjetskih zapornikov in več tisoč homoseksualcev, invalidov in disidentov. Po nepopolnih podatkih je bilo v Auschwitz prisilno preselili 2.346 zapornikov iz Slovenije, tam pa jih je umrlo 1.351. Nemški komandant Rudolf Hoss je na zaslišanju izjavil, da je bilo po njegovih podatkih zaplinjenih in zažganih dva in pol milijona ljudi, pol milijona pa jih je umrlo zaradi lakote in bolezni.

V Auschwitz so odpeljali šesto Slovenk, med njimi tudi osemindvajset Desklank. Nemška policija S. D je 21. junija 1944 aretirala in v goriške zapore odpeljala sedemindvajset deklet in žena iz Deskel, ki so bile čez nekaj dni prisilno prepeljane v koncentracijsko taborišče Auschwitz. Med njimi so bile tudi Antonija Bavdaž, Ljudmila Kralj, Silva Gašparin, Emilija Križman, Ines Kumar in Cecilija Markič, ki so obletnici osvoboditve obudile spomin na tiste dni.

Antonija Bavdaž

Bila sem pravočasna, pa vendar prepozna. Obiskala sem Antonijo Bavdaž v Gorenjih Desklah, da bi predstavila njeno težko mladost. Doživela je eno najhujših preizkušenj v zgodovini človeštva. Komaj 20-letno so med drugo svetovno vojno leta 1944 odpeljali v Auschwitz.

Tončko, kot so jo vsi klicali, sem našla hudo onemoglo. Bolehala je za azbestozo, boleznijo mnogih domačinov, ki so bili kakorkoli povezani s podjetjem Salonit Anghovo. Sprejela me je prijazno in toplo. Preden sva se poslovili, sem jo v dnevni sobi fotografirala skupaj s hčerko Marčelo, ki zadnja leta skrbi zanjo. Zelo se je trudila razlagati podrobnosti o taboriščnem trpljenju in grozotah, ki jih je doživela, vendar ji bolezen in starost nista dovolili, da bi misli zbrala po vrstnem redu dogodkov in stavek zaključila. Kar naprej se je opravičevala, ker se vsega ne more več spomniti. Vse ji je oproščeno in odpuščeno. Gospa Tončka tega zapisa ne bo nikoli prebrala, kajti kmalu po mojem obisku je umrla.

Tončkina mama Katarina je bila dva krat poročena. V drugem zakonu je rodila štiri dekleta. Obiskovale so italijansko šolo. Trudile so se biti ubogljive. Učiteljice so bile z njimi dobre. Ko so tistega usodnega dne Nemci in Italijani prišli v vas, je Tončka pri Kumarjevih pomagala teti. Odšla je k vaškemu koritu po vodo, kjer so jo prijeli vojaki, njeno sestro pa so že imeli v rokah. Skupaj z drugimi dekleti so jo odpeljali v Gorico in po osmih dneh so s tovornim vlakom potovale v Auschwitz, kjer so slabo jedle, krepko delale cele dneve in trpele zaradi ponižanja, zaničevanja, pomanjkanja in strahu pred smrtjo. Tončka je bila vedno drobna in šibka, zato je napore težko prenašala. »Tisti bog, ki nas je zmočil, tisti nas je tudi posušil,« je med pripovedovanjem dodala in se zazrla nekam daleč. So pa veliko molili in peli. »Vedno v slovenščini,« se je zadovoljno nasmehnila. V letu dni prisilnega bivanja pod nadzorom je v baraki živela skupaj z Židinjami in Italijankami. Ograjeni so bili z žico, skozi katero je bila napeljana elektrika. Najbolj so se »troštali« božičnih praznikov, saj so dobili nekoliko več kruha. V baraki so celo naredili skromno božično drevesce.

Antonija Bavdaž

Ko so jih rešili Rusi, je s sestro in petnajstimi dekleti tekla po cesti, kar so jo nesle noge. Niso se ozirale nazaj. Lakota jih je premagovala. Mislila je samo na to, kako bo dobila košček kruha. Prosila je po hišah. Po več dneh hoje in spanja na senikih ali pa pod milim nebom, so prišle do Prage na jugoslovanski konzulat.

Ko se je vrnila domov iz taborišča, na katerega je ostalo ogromno neizbrisnih grenkih spominov, na roki pa taboriščna številka, se je ponovno zaposlila v anhovski cementarni. Do upokojitve je delala pri strojih proizvodnje plošč. Leta 1951 se je poročila in rodila tri hčerke ter imela še devet vnukov in štiri pravnuke. Mož ji je umrl leta 1980, četrto letja je bila vdova in 27 let upokojena. Umrla je v 81 letu starosti.

Ljudmila Kralj

Ljudmila Kralj iz Gorenjih Deskel se je rodila leta 1923, vsi pa jo poznamo kot Milico. Ko se je vrnila iz Torina, kjer je kot mlado dekle služila kruh pri neki družini, so jo v vasi prepričali, da je postala partizanska kurirka.

Leta 1942 se je zaposlila v anhovski tovarni. Že takrat je bila dvakrat zaprta, vendar tudi izpuščena, ker ji niso mogli ničesar dokazati.

Komaj 21-letna je bila z desklanskimi dekleti prisilno prepeljana v nacistično taborišče Auschwitz. Najprej so jo odpeljali v Gorico. Po enem tednu so se nalezle uši, stenic in bolh. Za preobleč niso imele ničesar. Z živinskim vagonom so jih odpeljali proti Bremerju, kjer so njihovemu vlaku priključili vagon, polne Židov. Prihod v taborišče je bil grozljiv. Kraljeva se zadržano spominja: »Najprej smo zagledali morje mladine, vse je bilo nago... čez kako uro smo se znašli v hodniku ... bili smo že slečeni ... skupaj z Židi so nas nameravali odpeljati v krematorij ... paznik je hodil gor in dol ... spraševal nas je, ali smo Židje ... povedali smo, da smo kristjani ... poslal nas je drugam ... tisti paznik nas je rešil.«

Taboriščniki so jedli zelo slabo. Zjutraj so jim prinesli nekaj rjavega. Rekli so, da je kava, vendar je bilo bolj podobno čaju. Skodelic jim niso dali. Pomagali so si s pločevinkami, ki so jih odvrgli Nemci. Če si se znašel, si posodo imel, sicer pa jo je bilo treba ponoči čuvati, da ti je niso ukradli. Spale so na golih deskah, pokrite le z eno odejo. Vsak dan so ob vsakem vremenu hodile na delo pet kilometrov daleč.

Ob 60. letnici osvoboditve Auschwitza je bilo po televiziji več oddaj, med njimi tudi dokumentarni filmi iz časa najkrutejših dogodkov. Ko je gospa Milica slučajno enega gledala, ji je postalo slabo, saj je ponovno po šestdesetih letih videla

Ljudmila Kralj

vse, kar je v resnici doživela sama. »Večkrat sem videla v knjigah in časopisih fotografije tistih grozot, toda dokumentarnega filma na televiziji še nikoli. Doživljala sem spomine in začela vpiti. Iz sosednjega prostora je pritekla nevesta in ugasnila televizor. Bilo je grozno... Nikoli več nočem videti tega. O taboriščih in strahotah, ki jih je počela nacistična Nemčija med drugo svetovno vojno bi morali več govoriti. Prav bi bilo, da bi naša mladina vedela, kaj se je dogajalo, da se kaj takega ne bi nikoli več ponovilo. Ko gledam na televiziji grozote po svetu, razmišljam o svoji mladosti in o tem, koliko nedolžnih ljudi trpi, ker so izgubili domove, starše in svoje,« je zaključila Milica.

Silva Gašparin

Težko potrkaj na vrata, se predstaviš in poveš, zakaj si prišel, ko pa že v naprej veš,

Silva Gašparin

da ljudje o tem nočejo ali ne morejo govoriti. Silva Gašparin tudi po šestdesetih letih rešitve iz taborišča Auschwitz noče govoriti. Hoče pozabiti, potlačiti spomine nekam globoko.

Klepetali sva o različnih stvareh, ko mi je rekla: »Nekaj pa sem ti le povedala, da boš lahko zapisala. Še nikomur nisem toliko govorila o tem.« Odpeljali so jo komaj sedemnajstletno. Med pripovedovanjem je večkrat globoko vzdihnila: »Saj ni bilo res!! Pa je vse res, kar se je dogajalo. Saj ni mogoče.« Zelo ji je hujo za očetom Jožefom Staničem, ki so ga odpeljali istega dne kot njo, vendar se iz Nemčije ni nikoli vrnil. Za njim se je izgubila vsaka sled. Tudi ko so bežali iz taborišča, je mislila nanj, vendar si ni upala gledati kupov mrličev, ker se je bala, da je med njimi. Obljubila si je, da bo pozabila na grozote v taborišču, zato o njih nikoli ne pripoveduje. Tudi vnukinji, slavni šahistki Jani Krivec, ki jo nagovarja, naj ji kaj pove o tistem času, ne želi ničesar povedati.

»Nikoli ne bi šla ponovno pogledat taborišča. Preživela sem preveč grozot, zelo sem trpela. Vsak dan je bil težak. Eno leto sem živela v barakarskem naselju, obdanem z visoko žičnato ograjo, opremljeno s stražarskimi stolpi, kjer je bilo zelo malo možnosti za preživetje in nobene za pobeg,« je na kratko strnila boleče spomine. Domov se je vrnila 1. julija 1945.

Gospa Silva je zelo pogumna ženska, že trideset let vdova. Z iskricami v očeh in zadovoljstvom na obrazu mi razkazuje stare fotografije očeta, sestre, moža, hčerke, vnukinje, zeta in prijateljev v Avstraliji. Čeprav ji življenje ni postlano z rožicami, je zadovoljna, da gre lahko k nedeljski maši, stiska pesti za Jano ter se veseli slehernega njenega uspeha.

Emilija Križman

Tri sestre Križman. Komaj dvajsetletno Emilijo Križman in njeni sestrin Ines in Hedviko, ki se je rodila leta 1925, sedaj pa živi v Kanadi, je 21. junija 1944 doletela enaka usoda kot ostale prijete Desklanke. Najprej v goriški zapor, nato pa z vlakom v taborišče Auschwitz.

Emilija Križman

Septembra 1944 je bila premeščena v Mauthausen, kjer je morala delati do osvoboditve v tovarni streliva. Kot sužnje nacističnih »nadjudi« so ob slabi hrani delale teden dni ponoči in teden dni podnevi po 12 ali več ur. Kaznovane so bile za vsak prekršek. Bilo je veliko vpitja, los, schnell, preganjanja, lakote, psihičnega trpljenja in groze. V lesenih barakah je bilo pozimi tako mraz, da so v njih visele ledene sveče. Izhoda ni bilo nobenega. Osvobodili so jih Američani 5. maja 1945. Po hudem trpljenju se je domov vrnila 10. junija 1945. Zaposlila se je v anhovski cementarni in zbolela za azbestozo.

Ines Kumar

Ines Kumar je imela komaj sedemnajst let, ko so jo skupaj z dvema starejšima sestrama Brešan z vojaškim tovornjakom odpeljani v Gorico.

Desklanke so v Auschwitz prisilno prepeljali v dveh skupinah. Prva skupina osemnajstih deklet je iz Trsta in Gorice odšla 27. junija, druga skupina devetih deklet pa julija. V Auschwitzu je še pred njihovim prihodom umrla sokrajanka Fanika Gomišček iz Deskel, ki so jo zajeli jeseni 1943v nemški ofenzivi na Primorskem.

Ines Kumar

Z živinskim transportnim vlakom so Ines Brešan še z drugimi, ki so verjele, da gredo v Nemčijo na delo, odpeljali v Auschwitz. Železniški tiri so bili speljani v taboriščno naselje. Spominja se prihoda: »Pregnali so nas v prostore, kjer so nas slekli, ostrigli, obrili in na levo podlaket tetovirali številko. Od takrat naprej nisem več bila Ines Brešan, pač pa številka 82 408. Vrgli so nam stare obleke in cokle. Da ne bi zbežale, čeprav je bilo nemogoče, so nas označili z rdečo barvo. Morale smo napeti hrbte. Čopič so potopile v oljnat barvo in narisale križ čez hrbet. Od pasu do tal pa so na obeh zunanjih straneh nog potegnili črto. Marsikateri se je vnela koža zaradi strupene barve, ki je prepojila blago. Tudi meni se je.« Gospa Ines se je domov vrnila 16. julija 1945 kot zadnja od sester.

»Po šestdesetih letih, ko smo ostarele in bo-
lne, večina pa je že pokojnih, smo dobile vojno
odškodnino, ki jo je izplačala Nemčija. Žalostno
je, da naša država ni bila sposobna tega prej ure-
dit,« je trpko dodala.

Gospa Ines je 34 let delala v Salonitu Anhovo pri ročni proizvodnji fazonskih kosov. Delo je bilo težko, v slabih pogojih in malo plačano. Eno leto ima priznано kot vojna interniranka.

Celestina Markič

Z odprtimi očmi in ušesi sem prisluhnila skoraj osemdesetletni gospe Celestini Markič iz Gorenjih Deskel. Sedeli sva namreč na njenem dvorišču pred hišo in se pogovarjali o tistih dneh.

Gospe Celestini bi težko prisodili toliko let. Videti je vsaj dvajset let mlajša. Pa se pristrčno nasmehe: »Pri šestdesetih bi šla z lahkoto skozi devet zidov ... Zdaj pa je vse drugače. S seboj nosim veliko trpljenja iz mladosti. Pa se vseeno ne dam. Še vedno delam na kmetiji.« Celestina Markič je bila med najmlajšimi Desklankami, ko so jih prisilno odpeljali v Auschwitz. Imela je komaj sedemnajst let. Da je bila družinska tragedija še večja, je morala z njo tudi njena devetnajstletna sestra Štefanija. Doma je ostala mama z dvema sinovoma.

V živinskih vagonih so približno osem dni potovali do Auschwitza, kjer so zapirali ljudi različnih narodov. Židje niso imeli nobene možnosti. Odpeljali so jih naravnost v krematorij. »Ko je bilo vsega konec, smo šli pogledat v krematorij. Bilo je grozljivo. Peč je bila prav takšna kot za peko kruha, le veliko večja. Verjetno so jih prej usmrtili s plinom in jih nato zažgali. Iz dimnika se je kadilo. Zelo je smrdelo. Kaj se dogaja, kaj so počeli, smo takoj po prihodu izvedeli. Tega niso mogli skriti,« se spominja Celestina.

»Po kakih treh mesecih so zbirali najbolj zdrave in nas odpeljali v drugo taborišče na delo. Tako smo bile Desklanke ločene. Nekatere, ki so imele »srbečico« ali kako drugo bolezen, so ostale. Jaz sem bila bolj trdnega zdravja, saj tudi doma nismo živeli v izobilju. Navajena sem bila jesti skromno, saj nam je oče že zgodaj umrl. S Poljakinjami, Rusinjami in drugimi smo se sporazumevale z rokami in podobno. »Misko«, to je bil lonček, smo imele zavezanega za pasom na hrbtu, da nam ga niso ukradli in da je bil ved-

Celestina Markič (Vse foto: Vanda Colja)

no pri roki, ko so nam dali jesti. Če si komu kaj sunil, te je paznica pretepla. Delale smo 12 ur na dan z enim samim koščkom kruha. Ko si ga pojedel, si na drugega čakal cel dan in celo noč. Nemci so bogato malicali poleg nas, mi pa smo ta čas gledali v zrak.

Delali smo rakete za osvetljevanje in patrone. Nato so nas premestili v Mathausen, kjer pa sem bila po enem mesecu osvobodjena. Tu je bilo grozno. Ko smo vstopili, nismo vedeli, ali so ljudje po tleh mrtvi ali živi.

Točno po enem letu sem se vrnila v rodne Deskle, kjer živim še danes. Po dveh letih sem se zaposlila v tovarni cementa. Ko sem zbolela na pljučih, nisem več delala. Ostala sem doma, se poročila in rodila dva sinova,« je svojo zgodbo na kratko strnila.

Dobili smo nova dušna pastirja

>> Darja Skrt

Letos avgusta nastopila službovanje v kanalski občini dva nova duhovnika in sicer mag. Andrej Sedej in Jože Mikuš. Prejšnji kanalski župnik in novogoriški dekan Silvij Čibej je odšel službovat v Tolmin.

Z njegovim odhodom je ostala novogoriška dekanija brez svojega dekana. Zato bodo v kratkem izmed župnikov, ki na Goriškem pastoralnem območju delujejo več kot pet let, izbrali novega. Obenem z njim se je poslovil tudi kaplan g. Boris Čobanov, ki je pomagal župniku Silviju pri upravi Liga in Ročinja in odšel za župnijskega upravitelja Šebrelj ter soupravitelja Jagršč in Otaleža.

Kanalski župnik Sedej

Mag. Andrej Sedej je postal župnik kanalske župnije. Rodil se je leta 1954 v Cerknem v delavski šestčlanski družini. V družini so bili kar štirje bratje, vendar sta dva že zelo zgodaj umrla. Novi župnik Andrej je po končani osnovni šoli v Cerknem nadaljeval šolanje v malem semenišču (uradno Srednja verska šola) v Vipavi, po opravljeni vojaščini, prav tako v Vipavi, pa se je vpisal na Teološko fakulteto in živel v bogoslovju v Ljubljani. Za duhovnika je bil posvečen leta 1980 na Sveti

Novi kanalski župnik mag. Andrej Sedej.

Gori, novo mašo pa je imel v rodnem Cerknem. Tri leta je bil kaplan v Komnu, potem pa se je odpravil v Rim, kjer je na Lateranski univerzi magistriral iz pastoralne teologije. Po vrnitvi v domače kraje je bil še dve leti kaplan v Sežani, nato pa od leta 1992 župnik v Izoli. Kanalska župnija je tako njegova druga župnija, kjer deluje samostojno.

Prihaja iz rodbine, ki je v stotih letih dala kar pet duhovnikov. Najbolj poznana sta brata Frančišek Borgia in Janko Sedej. Frančišek Borgia Sedej je bil znani goriški nadškof v času italijanske zasedbe Primorske

na začetku 20. stoletja in se je z vsemi močmi boril za ohranitev slovenskega jezika. Zato je duhovnikom ukazal, naj ne poučujejo verouka v šoli v italijanščini, temveč raje v cerkvah in zakristijah seveda v materinem jeziku. Tako je posnemal blaženega Slomška, ki je ustanovil Nedeljske šole za poučevanje v slovenskem jeziku. Ni torej čudno, da je nadškof Sedej padel v nemilost fašističnim oblastem, ki so ga s pritiski na Vatikan prisilile k odpovedi škofovski službi. Janko Sedej pa je bil za dolga leta župnik na Banjščicah in v Kalu; njuna nečaka pa, tudi duhovnika Franc Močnik na Banjščicah, Levpi in v Avčah, Ciril Sedej pa v Brdih in v Števerjanu.

»Na pot k temu poklicu sem hodil že vso mladost. Biti duhovnik zame pomeni povezovati ljudi med seboj, s Cerkvijo in Bogom. Tu lahko narediš veliko dobrega, vendar brez notranjega klica in tudi zavestne odločitve, da slediš Bogu, ne gre,« pravi mag. Sedej.

Ljudje so mi naklonjeni

Prvi vtisi, ki jih je dobil pri prihodu v Kanal, so dobri, čuti se sprejetega in da so mu ljudje naklonjeni ter mu res zelo pomagajo. »Počutim se, da sem prišel domov, v »svoje kraje«. Občutek bližine hribov, Soče in mišljenja ljudi mi je zelo domač, povsem drugačen kot sta Kras in Istra.«

Na vprašanje, kakšne so njegove želje pri njegovem službovanju v Kanalu, odgovarja: »Rad bi dobro sodeloval z ljudmi in na duhovnem področju rad poglobil versko življenje. V začetku bom imel verouk za otroke, vendar glede na to, da je župnija velika, bi prosil za pomoč pri katehezi za osnovno šolo in mladino. Zelo rad sodelujem z odraslimi, zato želim z njimi čimveč sodelova-

ti.« K srečanjem namerava intenzivneje privabiti tudi starše prvoobhajancev in birmancev, da bi, podobno kot v Izoli in že marsikje v naših krajih, hodili k verouku skupaj z otroki vsaj nekaj časa tudi starši. »Gre preprosto zato, da bi se v družinah naučili tudi pogovora o verskih stvareh,« pravi gospod Sedej.

Zaenkrat še nima urejenega gospodinjstva. Ker pa je župnišče veliko in zahteva stalno in redno vzdrževanje, bi bila gospodinjska pomoč zelo dobrodošla.

Obdržal bo božični in januarski čas za obisk družin ter blagoslov domov, vendar bo v začetku trajalo več časa, ker želi vse spoznati. Tudi tiste, ki morda ne hodijo v cerkev, zato se jim bo prilagodil in bo na obisk prišel, ko bodo ljudje imeli čas.

Ljudem je vedno na voljo po mobilnem telefonu 041/769-863, ki je zapisana tudi na vratih župnišča. Še bolj pa se veseli osebnega srečanja v župnišču.

Duhovna misel, s katero začenja svoje službovanje, je: »Vsi smo na poti v nebesa in če tu lahko pomagam, potem je moje poslanstvo opravljeno. Živimo pač v župniji Marije Vnebovzete, ki nam je lahko v zgled in pomoč.«

Mikuš bo v Ročinju in na Ligu

Gospod Jože Mikuš službuje v Ročinju. Rodil se je leta 1944 na Gorah nad Idrijo. Njegovi predniki izvirajo iz Poljanske doline od koder so se leta 1870 preselili na Gore. Gospod Mikuš prihaja iz petčlanske družine malega kmeta. Po končani osnovni šoli v Idriji je obiskoval malo semenišče v Vipavi, nato pa je po odsluženem vojaškem roku obiskoval Teološko fakulteto v Ljubljani. Posvečen je bil leta 1971 v Logu pri Vipavi, novo mašo je pel v domači cerkvi na Gorah. Kot kaplan je služboval eno leto v Idriji in leta 1973 je postal župnik v Breginju, kjer je ostal osemnajst let.

V tem času je marsikaj doživel od slavnega potresa leta 1976 do stresne popotresne obnove. Spominov iz potresnega Breginja je ostalo veliko, za naš časopis je gospod Mikuš povedal dva zanimiva, ki odstirata vzdušje v tistem času: »Gotovo imate v spominu posnetek breginjskega zvonika, ki ga je snemalec Joco Žnidaršič ujel 15. septembra leta 1976 nekaj po 11. uri med potresom.

Naslednji dan sta prišla iz Ljubljane inženirja statika Ribnikar in Plemelj, da bi videla kakšno škodo je napravil potres. Kljub temu, da smo bili vsi prestrašeni, sta se odločila, da splezamo v zvonik in ocenimo škodo. Z njima sem šel tudi sam. V zvoniku smo ugotovili škodo, inženirja sta napravila načrt, kako zvonik rešiti, in naslednji teden smo ga začeli reševati in ga tudi rešili. Ljudje spodaj na cesti pa so z začudenjem gledali,

Jože Mikuš bo za župljane skrbel v župniji Ročinj in Lig.

kateri norci si upajo v zvonik, ko se je zemlja še vedno tresla. V spominu mi je ostal tudi pretresljiv dogodek ob potresu 6. maja 1976. Ko se je nekaj po 9 uri zvečer stresla zemlja, smo prišli ven iz hiš in z grozo opazovali dogajanje. Bobnelo je, stene so pokale in se rušile, korci so padali s streh in med tem divjanjem narave, pred katerim smo bili popolnoma nemočni, se je zaslišal pretresljiv vzklik žene, ki sicer ni hodila v cerkev »Devica Marija pomaj' mi«. Nekoliko nad vasjo

je na hribu, ki se imenuje Kladje, na katerem je tudi pokopališče, cerkev Device Marije na Kladjah, med Breginjci zelo cenjena domača božja pot. Tudi če se človek oddalji od cerkve, v svojem srcu nosi še vedno otroško ljubezen do Matere Božje.»

Po osamosvojitvi Slovenije je avgusta 1991, nastopil mesto župnika v Šebreljah, kjer je ostal štirinajst let, vse do prihoda v Ročinj. V Šebreljah je poleg duhovnega delovanja raziskoval zgodovino vasi in obeh cerkva ter napisal kroniko preteklega dogajanja. V arhivih je našel veliko novih, doslej še neznanih podatkov, ki odstirajo tančice preteklosti. Kronika bo kmalu izšla v knjižni obliki.

Prihod v Ročinj je bila tudi za gospoda Mikuša velika sprememba. Vse dotedanje njegovo življenje je bilo tesno povezano z gorami, hribovitim svetom ter samoto in tišino, ki ga ta svet poraja.

»Ljudje visoko v gorah so bolj molčeči in zaprti kot v dolini. Opazujejo svet in naravo okoli sebe, saj je bilo njihovo življenje zelo odvisno od nje,« pravi Mikuš. Prav sredi narave, visoko vrh hribov je ga je navdihnili duhovnost in stik z božjim. »Kot otrok sem doživljal, kako so duhovniki prihajali na Gore na obisk k našemu župniku Petru Likarju. Kljub takrat težkim časom in pogojem za delovanje duhovnikov, ki so predstavljali trn v peti tedanjega sistema, so bili polni zadovoljstva, veselja, smeha in petja. Ta njihova radost me je navdušila, da sem se odločil za duhovniški poklic in stvari so kasneje kar same stekle naprej.«

Od letošnjega avgusta dalje je župnik župnije Ročinj in Lig. Upokojeni ročinjski župnik Stanko Ipavec bo ostal v ročinjskem župnišču, zato bo gospod Mikuš živel v obnovljenem kanalskem župnišču in od tod bo obe župniji tudi upravljal. Za vse župljane bo na voljo po mobilnem telefonu 031/864-167. Ohranil bo že dosedanje urnik maš, srečanj in verouka. Želi si intenzivnejše delati s starši otrok in starejšimi. Poleg poučevanja verouka v Ročinju in na Ligu bo sodeloval tudi pri poučevanju verouka za vozače v Kanalu.

Kot sam pravi se je iz zime preselil v tople kraje in duhovna misel, ki jo ljudem prinaša je ljudska: »Vse mine, vse pasa, božja milost nimer dra, oziroma Bog lahko s krivimi črtami ravno piše.«

Življenje je dar!

In čudež ob enem, ki se zgodi ob vsakem rojstvu! In vsa naša pota se spletajo po tem čudežu. Pa se malokdaj sprašujemo in čudimo nad tem, kot da tako mora biti in je samoumevno.

In prav vsak, brez izjeme, prejme ta dar in ga nosi skozi svoje življenje. Kako ga nosi in oblikuje, pa je odvisno od lastne volje in sprejemanja vsakega trenutka posebej! Kajti vsak nadaljnji trenutek nam je podarjen in zapisan, že nakazan.

Velikokrat in prepogosto je vmes strah, da ne bi znali, da ne bi zmogli, celo, da bi morali drugače, bolje. Pa sami ne zmoremo ali ne moremo spreminjati!

In kadar se življenje nekoga tukaj prekine, se sprašujemo ZAKAJ in dodajamo pogoje, kot bi hoteli spremeniti in preusmeriti njegovo pot.

Vendar nismo mi vodniki! In zato ne vemo odgovorov in ni pogojev. Imamo le dejstvo, ki ga lahko sprejmemo z upanjem in vero, da smrt ne prekine naše poti, našega toka.

Vsaka pot ima svoj namen, ne glede na dolžino ali smer, dolga ali kratka, strma ali lahka...

Zaupanje tolaži in zaupanje nam daje moč, da vsak sam najde svojo pot in smisel!

Zato vemo dragi David, da si z nami.

Tudi, če je bila tvoja pot tukaj kratka, je ustvarila vez med nami vsemi, močno vez, ki jo imenujemo LJUBEZEN.

In ta je najmočnejša in samo ena. In ne prekine je nič višjega in močnejšega! Zato vemo, da smo skupaj in ostajamo

VEDNO TVOJI PRIJATELJI

Gospodu Cirilu Tomšiču

>> Sonja Stanič, predsednica DU Kanal

Nenehno se moramo zavedati sebe, če hočemo ohraniti sebe, svojega duha, svoje telo in ostati mi do zadnjega koraka svojega življenja.

Ta bogata misel iz knjige Rudija Kerševana me spominja na gospoda Cirila Tomšiča.

Rodil se je pred 86 leti v Mirnu. Tam je preživel s starši in tremi mlajšimi sestrami svoje otroštvo. Ker mu je oče zgodaj umrl, si je moral še zelo mlad sam utirati pot skozi življenje. Predvsem si je želel nadaljevati družinsko tradicijo v pekarski obrti.

Leta 1963 se je z družino preselil v Kanal. Zaposlil se je v podjetju Pecivo v Novi Gorici, kjer je delal vse do upokojitve leta 1970.

Bil je zelo skrben oče štirim otrokom. Med njimi je preživel lepo tretje življenjsko obdobje. Takoj po upokojitvi se je včlanil v

društvo upokojencev v Kanalu in leta 1981 postal njegov predsednik. To funkcijo je opravljal šestnajst let. Bil je zelo delaven in aktiven predsednik. Za svoje delo je prejel občinsko priznanje in več drugih priznanj in pohval.

Bil je naš dolgoletni častni član. Če je le mogel, se je udeležil naših sestankov in druženj. Hvaležni smo mu za vsako njegovo pobudo pri našem delu.

Člani Društva upokojencev Kanal ga bomo pogrešali.

Kako izobesiti zastavo?

>> Bojan Perše

Nič težkega, dokler se ne lotimo prebirati navodil, ki določajo to navidez preprosto opravilo in so zbrana v uredbi in različnih zakonih.

Pravila ne dopuščajo nobenih naključji, mi pa se bomo osredotočili zgolj na najbolj osnovna. Največjim navdušencem tega opravila bo z bolj natančnimi navodili gotovo rada pomagala občinska uprava.

Za začetek si najprej oglejmo, kdaj izobešamo zastave. Na kratko, ob državnih praznikih. Poleg tega imamo še cel kup drugih priložnosti, ki pa skorajda ne pridejo v poštev, če niste eden od predstavnikov oblasti.

Bolj zanimivo vprašanje je, kako mora biti zastava postavljena in kaj storiti, če je število

zastav več kot ena. V primeru, da vam zastava visi iz okna, torej, da ni izobešena na drogu, pazimo, da je pri slovenski zastavi, gledano od spredaj, bela barva in grb na levi strani. Če imamo za izobešanje na voljo drog, je bela seveda na vrhu.

Pravilno izobešene tri zastave v sejni sobi kanalske občine. (Foto: Bojan Perše)

Kadar želimo izobesiti več zastav se zadeva bolj zaplete. Logika izobešanja je tu v pomembnosti tistega, ki ga zastava predstavlja, oziroma bolj si pomemben, bolj častno mesto te čaka. Vse naslednje opise moramo gledati s perspektive gledalca. Če imamo na primer slovensko in evropsko zastavo je slovenska seveda prva oziroma na leve strani (zdaj vemo, slovenska ima bolj častno mesto od evropske). V primeru treh zastav je najbolj častno mesto na sredini, drugo najbolj častno pa na levi. Na spodnji sliki vidimo takšen primer. Slovenska na sredini, evropska na levi in občinska na desni. Če želimo malo pretiravati in izobesimo večje število zastav se pravilo spet spremeni. Najpomembnejša zastava je v tem primeru prva v vrsti, ostale pa si sledijo po pomembnosti.

To pa še ni vse. Ob posebnih dogodkih se častno mesto lahko tudi spremeni. Ko bo našo občino na primer obiskal Romano Prodi, bo evropska zastava na častnem mestu, pred slovensko.

Ker vam ne bi rad pobral vsega veselja ob izobešanju zastav, naj bo zaenkrat dovolj. Mogoče za konec še malo izziva. Kaj storimo v primeru, če zastave visijo v krogu?

Večerne igre

Uredništvo glasila **Most** ste tokrat povsem zasuli z vašimi pobarvankami. Na naš naslov je prispelo največ pobarvank doslej, zato je bila izbira med vsemi res težka.

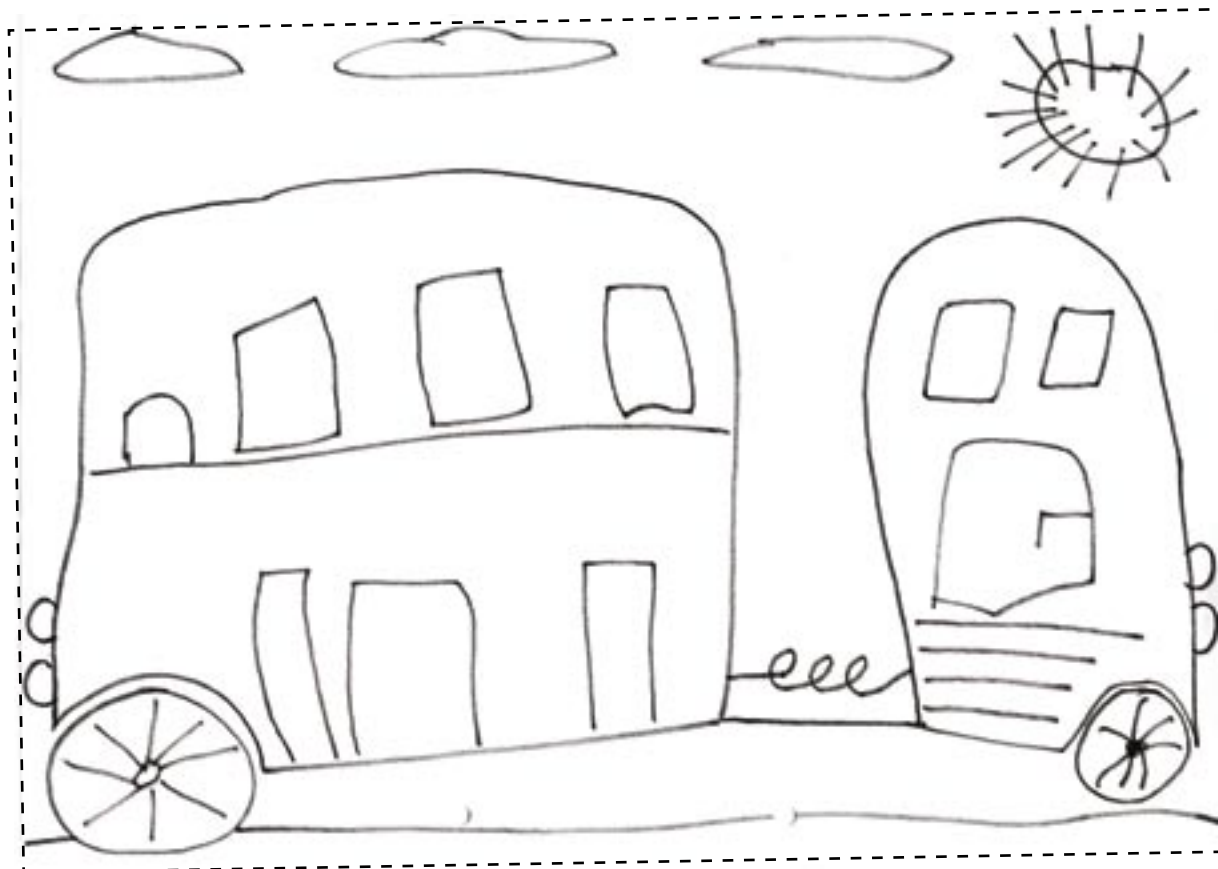
Motiv deklice na travniku je očitno pritegnil veliko otrok, ki so ga zelo domiselno dopolnili z barvami. Najbolj izvirno je barve uporabil **Jakob Murovec** iz Ložic 20, 5210

Deskle. Skoraj vsi otroci so menili, da se deklica na travniku igra podnevi, saj so za ozadje uporabili modre barve, le Jakob se je odločil, da bo nebo za njo oranžno. Mogoče pa je želel povedati, da se deklica lahko igra zunaj tudi do poznega večera. Jakobu bomo praktično nagrado na njegov domač naslov poslali po pošti. Čestitamo.

Ker se je šola za večino otrok že začela, v barvanje ponujamo risbico otroka, ki je še pred dvema letoma obiskoval

Nagrajena rešitev Jakoba Murovca iz Ložic.

vrtec v Kanalu. Žal njegovega imena ne poznamo, upodobil pa je prevozno sredstvo. Katero je narisal? Pobarvajte jo in jo dopolnite ter jo skupaj z vašim imenom, priimkom in domačim naslovom pošljite na naslov **Glasilo Most, Trg svobode 23, 5213 Kanal ob Soči**. Mi komaj čakamo na vaše slikovne odgovore.

Glasilo Most
Ime in sedež izdajatelja: Občina Kanal ob Soči, Trg svobode 23, 5213 Kanal
Odgovorna oseba izdajatelja: Miran Ipavec
Odgovorna urednica: Tina Pintar
Člani uredniškega odbora: Vanda Colja, Bojan Perše, Miran Pregelj in Darja Skrt
Naslov uredništva: GLASILO MOST
Trg svobode 23
5213 Kanal
GSM odgovorne urednice: 051/33-44-82
Elektronski naslov glasila: glasilo_most2003@yahoo.com
Spletna stran: www.obcina-kanal.si
Oblikovanje: IMČ d.o.o.
Tisk: Grafika SOCA
Število izvodov je 2.500 in ga prejmejo vsa gospodinjstva v občini Kanal ob Soči brezplačno.
Glasilo Most je vpisano v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 705.